Tidskrift

i

SJÖVÄSENDET

Årg 5, N:r 2, utg. 1840

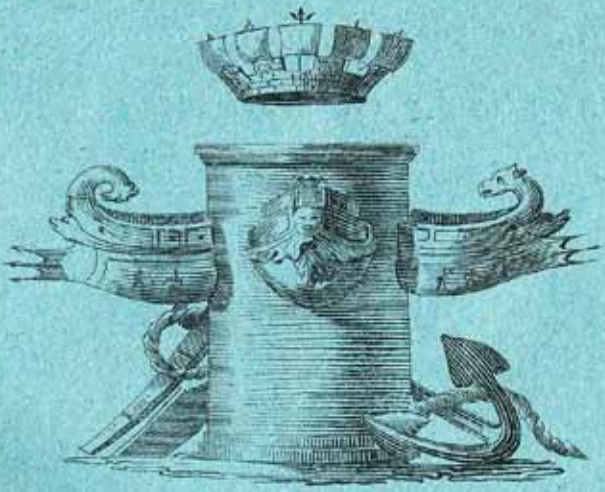

CARLSKRONA.

ERINRINGAR VID ÖFVERSTEN OCH RIDD. AF K. S. O. HERR J. O. HAGELSTAMS AFHANDLING OM SVERIGES SKÄRGÅRDS- OCH SJÖFÖRSVAR, UTAN TILLÖKNING I KOSTNAD. STOCKHOLM 1840.

Sverige hade förlorat Finland, denna sista återstod af dess, till Ryssland direkte gränsande, Landamären. Inkräktningsbegäret, som alltid utmärkt vår mäktiga grannstats Styrelse, var likväl ej tillfredsställdt genom denna eröfring, ty sedan försöket att intaga Gottland misslyckats, och Ryska flottan blifvit instängd vid Roggervik, samt Skärgårdsflottan, ehuru öfverlägsen den Svenska, icke förmådde forcera sig igenom Finska Skärgården, ville man på isen öfver Ålands-haf och Qvarken försöka att vinna bättre framgång. Men företaget hämmades, och Sverige fortfar ännu att utgöra en sjelfständig stat.

Emedlertid hade man fått en dyrköpt erfarenhet af grannens afsigter, och insett nödvändigheten att deremot taga försigtighetsmått. Konskriptionen antogs af nationen, och Sjöförsvarets vigt erkändes och rättvisades; ty utom ofvannämnde motstånd åren 1808 och 1809 — händelser, hvilka uti annalerne alltid skola qvarstå såsom afgörande Sveriges öde den gången — hade landet, så blottadt på alla medel till försvar som det då var, säkerligen blifvit underkufvadt.

Sedan Riksens Ständer vid 1823 års Riksdag gifvit Flottan sin egen Titel bland Statsanslagen, ansågs tiden

vara inne att verkställa Flottornes förening till en korps *); en åtgärd, hvilken, om den blifvit rätt förstådd, säkerligen skolat leda till det lyckliga resultat, att Sjövapnets angelägenheter, utan minskning i nationens förtroende, kunnat handhafvas med vida mera sammanhang än förut, då hvardera af Flottorne för sig ägde att besörja allt, hvad för dem fordrades, utan afseende derpå, att lokala omständigheter ofta föranledde ökade kostnader. Men en faktion — deribland måhända mer än en af Skärgårdsflottans män — hvilken efter krigets slut, i 16 år och derunder förekommande 6 Riksdagar tolererat Linieskeppen, och utan anmärkningar erfarit, huru det ena Skeppet efter det andra, nybygdes eller ombygdes, började genast efter Flottornes sammanslagning — Gud vet af hvad orsak mera då än förut — att, förbiseende alla de väl kända händelser, som ej mindre vår egen än andra makters Krigshistoria vid handen gifver, der länder, utan Linieskepps medverkan till försvaret, varit förlorade — med en oerhörd bitterhet och hätskhet, under anonymen uppträda emot Linieskeppen; och genom en tjenstvillig Press — (jag vill icke säga illvillig, då man ej med fog kan begära, att hvarje Tidnings-Redaktion skall äga den noggranna sakkännedom uti ett för de fleste så främmande ämne, som sjövapnet, för att inse, och än mera att reda och vederlägga de, ofta med talang behandlade sofismerna) — utsprida vilseledande begrepp, hvilka, då det skedde under föregifvande af besparing och afskaffande af en s. k. statslyx &c. fann mycken sympati hos dem, som endast från dessa synpunkter skärskådade saken.

*) Länge hade man insett nyttan häraf, men då Sverige ännu ägde Finland och Pommern, och följaktligen måste hafva flera etablissementer och en betydlig del af Skärgårdsvapnet aflägse, låg deruti ett mäktigt hinder, som nu mera försvunnit.

Under Riksdagen 1829 utkom en, året förut af framlidne Hans Exc. Hr Grefve von Platen författad, afhandling om Sveriges Försvar. Flottan hade deruti blifvit liksom i förbigående behandlad, och man ansåg icke så alldeles utan skäl, att den snillrike mannen hörde till dem, som misskände Linieskeppens vigt i försvaret, och genast var faktionen färdig att anse honom såsom dess man. Men Amiralerne Lagerbjelke och Nordenskiöld uppträdde emot Hr Grefve v. Platen, och följden blef den, att han, på Riddarhuset den 19 Mars 1829 *), förklarade: "att han "aldrig sagt, icke ens med förtäckta ord antydt, det borde "den seglande Flotta vi hafva, förstöras, eller detta vapen "*bortläggas* eller *vårdslösas* - - - Tvertom hade Hans Exc. "erkänt, och skall alltid erkänna *nyttan* af detta *vigtiga* "och imponerande vapen" &c., och dermed var striden slut för den gången. Flottan fick bibehålla sitt anslag, hvilket tillöktes för årlig exercis.

Emedlertid hade det misstroende, som faktionen genom pressen spridt omkring i landet, orsakat, att intet afseende fästades vid de tydliga bevis, Amiralen Friherre Lagerbjelke uti dess Erinringar angående Sjöförsvaret framlagt nemi. att om flottans anslag blifvit ökadt med 257,820 Rdr utöfver hvad det nu är, eller till jemna 1½ million Rdr, så hade (sid. 58 och 59) "Sveriges Sjöförsvar om 10 år," — d. v. s. i denna stund — "kunnat påräknas till 15 Li"nie-skepp, 10 större och mindre Fregatter, omkring 300 "armerade Skärgårds-fartyg och deröfver, jemte de många "Ångfartyg till en början, som tredjedelen af Skärgårds"flottan behöfver, och som genom lättheten af deras hasti"ga och successiva användande till flera färder, synes, i "de flesta fall, vara tillräckligt. Med samma förutsatta an-

*) Sid. 7 och 8 uti dess serskildt till trycket befordrade anförande.

"slag, och vid samma tid ungefär" — d. v. s. nu — "*skulle* "*äfven de förbättringar, som Stockholms station kräfver,* "samt *Dockebyggnaden i Karlskrona efter nya planen våra* "*fulländad,* och likväl en någorlunda summa troligen kun-"na användas till årlig exercis för Flottans Befäl och Man-"skap, föremål af högsta vigt och oundgängligt för dessas "fullständiga tjenstbarhet. Allt som, genom Dockebyggna-"dens framskridande, medlen att bevara utvidgades, och "lemnade besparingar på underhållets anslag, kunde dessa "användas, vare sig till byggnad af flera Skärgårds-fartyg, "eller i händelse af behof, att öka Ångfartygens antal" &c.

Jag hemställer, om någon, med landet och dess tillgångar fullkomligt bekant, oväldig person, med handen på hjertat kan förklara, att det 1829 var omöjligt att öka Flottans anslag med den begärda summan af 258,000 Rdr? Och jag trotsar en hvar att kunna framställa något enda skäl, med ringaste sken af trovärdighet eller sannolikhet, att man med de begärda medlen icke kunnat utföra, hvad Friherre Lagerbjelke föreslagit. Bevis härföre ligga klara för en och hvar, som derom aktar nödigt taga kännedom, vid öfvervägande af det skick, hvaruti Sjövapnet nu befinnes, oaktadt 400,000 Rdr af anslaget tagits till ett annat behof, och måhända dubbla summan åtgått i reparationer å de i sjön liggande skepp och fartyg, hvilka nu kunnat stå torra uti nya Dockor och skjul.

Tio dyrbara år äro alltså förlorade, och millioner skola åter bortsmälta i förruttnelser. Detta har faktionen vunnit, biträdd af pressen, *den ensidiga pressen,* hvilken, under det den bär *oväld i skölden, förer den afvog* emot fädernes-landets sak; ty hvarföre undanhålla nationen dylika kärnfulla upplysningar som Friherre Lagerbjelkes? De äro dock lättfattliga för hvarje begrepp med en måttlig odling; men då de ej komma i dagen, under det tidningarne vid alla

möjliga tillfällen framhålla de motsatta, alltid utan skäl eller bevis eller på fakta stödda, sofismerne från faktionen, hvad under om folket, som känner, att besparingar äro nödvändige, börjar tvifla? — Men, låtom oss vidare följa faktionens taktik.

Vid 1834 års Riksdag började den åter — och i tåten för den, uti Stats-Utskottet en *f. d. Arméens Flottas man,* känd för sin hätskhet mot Linieskeppen neml.: Herr Öfversten och Riddaren af Kongl. Svärds-Orden J. O. Hagelstam — att manövrera på gamla sättet, och lyckades, biträdd af en af landets verksammaste Riksdagsmän, Herr Brukspatronen Petré, att (såsom denne sednare upplyst) "ef-"ter långvariga debatter och voteringar" — följaktligen icke utan betydligt motstånd — "förmå Stats-Utskottets plura-"litet att tillstyrka, det Rikets Ständer borde förklara, att "Rikets Sjöförsvar hufvudsakligen hvilade på Skärgårds-"flottan &c." Men ehuru icke någon Sjö-Officer, hvarken uti Stats-Utskottet eller på Riddarhuset, motade dessa insinuationer, fästade Ständerna icke något afseende dervid, utan lät anslaget vara oförändradt, och ökade det jemväl för exercis, samt anslog pension för en Amiral.

Sex år hafva sedan förflutit, och med dem hafva de händelser och vådor, som Flottan 1808 undanröjde, ytterligare hunnit glömmas; och få af nuvarande Riksdagsmän kunna om dem hafva annan kännedom än af traditioner och berättelser, hvilka måhända anses öfverdrifna under dåvarande förhållanden; och då från faktionens sida samt pressen alla möjliga medel användas, och de högsta bemödanden ansträngas *emot* Linieskeppens bibehållande i försvaret, under det alla vederläggningar, såsom vanligt, förbises, torde utgången ännu vara oviss. Hvad man ty värr redan känner, är, att Stats-Utskottet, äfven denna gången, låtit förvilla sig, och brutit stafven öfver Linieskeppen.

Jag hoppas dock, att de närvarande männen af vapnet skola, likasom vid 1829 års Riksdag, lyckas afböja den förvända notion, man vill ingifva om den vigtigaste delen af landets försvar.

Emedlertid, och sedan samme Herr Öfverste Hagelstam vågat uppträda, och denna gången offentligen fört det vanliga förvillande språket, har jag ansett det vara en pligt att upptaga hans framställningar för att ådagalägga deras beskaffenhet. Jag går alltså att granska den afhandling om *Sveriges Skärgårds- och Sjöförsvar*, Herr Öfverste Hagelstam haft den omtänksamheten att låta trycka och gratis utdela, i ändamål att leda opinionerne enligt sina åsigter.

Innan denna granskning företages, bör jag icke underlåta att omnämna, det flere af mine kamrater afstyrkt mig ifrån att befatta mig dermed; och en sanning är, att då boken, oaktadt den iakttagna försigtigheten, hastigt nog hitkom, väcktes hågen ingalunda att möta Herr Öfverstens insinuationer, ty de äro så pass tillhuggne, att man trodde, det en och hvar skulle finna dem alldeles förhuggne; men sedan hufvudstadens s. k. "Stora Tidningar", hvilka som oftast fört samma språk, anmält boken, och en af dem (Dagligt Allehanda) deröfver utfarit med beröm, har jag trott det vara lämpligt — icke att söka öfvertyga Herr Öfverste Hagelstam om sina misstag, ty om sådant varit möjligt, och han varit villig att taga, hvad man kallar räson, så äro, visserligen icke många men dock flera rätt fullständiga och i detaljerne af ämnet ingående, afhandlingar utkomne, hvilka fullkomligt och faktiskt utreda förhållanderne — utan att inför publiken ådagalägga, huru vådligt det är att tro hvar och en vara Sjö-militär och behörig opinionsledare uti frågor som angå en Marin *),

*) De egenskaper, en sådan bör äga, äro, efter min tanka,

derföre att han bär eller burit ankar-knappar i rocken.

Herr Öfverste Hagelstam börjar sin afhandling med att fridlysa Linie-skeppen, derföre att landet icke i denna stund mäktar afse 18 à 20 millioner för att genast "bygga, underhålla, bemanna och väl öfva, minst några och 30 Linie-skepp, öfver 20 Fregatter samt 3 à 400 Kanonslupar och Jollar m. m."

Hvad angår det svaga skick, hvaruti Flottan nu är, så är det uti inledningen bevisadt, att det är maniementerne och följderne af det oenighets- eller misstroendes-frö emot Linie-Flottan, som blifvit utsådt af Herr Öfversten Hagelstam och konsorter, hvilket är orsaken, att *Flottan nu icke utgöres af 15 Linie-skepp, 10 större och mindre Fregatter och 300 Kanon-slupar och Jollar &c. jemte nödige Ångfartyg*, förvarade i Dockor, på land eller under skjul; samt att vi följaktligen, 10 år härefter, kunnat hafva detta vapnet ökadt med ytterligare en tredjedel. Och i en framtid — icke mera aflägse än den tid, som beklagligen utan nytta för fäderneslandets hufvudvapen förflutit sedan krigets slut 1814 — skulle vapnet hafva uppnått nära den styrka, som erfordras för att dermed ensamt kunna bjuda den mäktige östra grannen spetsen, så framt det ansets nödvändigt att öka materielen till den vidd, anslaget af 1½ million, på tid och längd, medgifver.

---

en på sakkännedom grundad förmåga att inse och bedöma, hvad med eget vapen kan eller icke kan uträttas, samt hvad af en fiendes är att befara; noggrann kännedom af kostnaderna för de systemer, som äro i fråga att antagas eller förkastas; och en tillräcklig Statsmannaförmåga att inse landets förhållande till andra makter, men framför allt, en fördomsfri och för oväld känd karakter.

Detta förhållande ådagalades redan för 10 år sedan af Amiralen Friherre Lagerbjelke. Och som Herr Öfverste Hagelstam omöjligen kan sakna kännedom derom, synes det mig kunna föras honom till last, såsom ett svårt gravamen, att han icke då offentligen uppträdde, och med stöd af fakta eller autentika uppgifter *) bevisade, att resultaterne af de beräkningar, som förekomma uti diskussion i Friherre Lagerbjelkes afhandling, och upptaga sidorne f. o. m. 17 t. o. m. 32 **), äro öfverdrifna och mot verkliga förhållandet stridande; ty sådana måste de af Herr Öfverste Hagelstam anses, emedan det är alldeles omöjligt, att han kan vidgå riktigheten af dem, och likväl fortfara att vilja förmå allmänheten tro, det Skärgårdsvapnets exklusiva antagande är det minst kostsamma för landet.

Herr Öfverste Hagelstam låtsar icke veta, att den skärgårds-exercis i större skala, som 1829 anställdes i Stockholms skärgård, just var föranledd af Hans Excellens Herr Grefve v. Platens olika tankar med de öfrige Amiralerne, och att ändamålet dermed var att utröna, hvad af *Kanon-jollar* i synnerhet *kan påräknas.* Han vet dock, att Herr Grefve v. Platen dervid var närvarande; och han bör äga en fullkomlig öfvertygelse, att denne snillrike, och för sin bergfasta karakter och förmåga att trotsa och öfvervinna alla motstånd väl kände man, icke var den, som åtnöjt sig med, eller låtit bero vid, Amiralerne Lager-

*) Amiral Lagerbjelke har grundat sina beräkningar deruppå, och Herr Öfverste Hagelstam borde hafva, och hade sig också troligen bekant, det han uti Förvaltningen af Sjöärenderna kunnat erhålla behörige uppgifter i alla behöflige fall, för att dermed kontrollera förhållandet.

**) Häruti hafva alla de omständigheter med tillhörande detaljer blifvit öfvervägde, som vid behandlingen af ämnen utaf dylik art böra öfvervägas neml.: i Politiskt, Militäriskt, Geografiskt och Ekonomiskt hänseende.

bjelkes och Nordenskiölds allvarliga vederläggningar, om Hans Ex., af nämnde expedition, kunnat hemta den ringaste anledning till stöd för systemet af ett Sjövapen, ensamt bestående af Skärgårds-fartyg. Grefve Platen — frid öfver den aktade, ärlige, store, Svenske mannens stoft — hade dessutom redan på färska gerningen förklarat sina ord *). Han var icke derföre mindre att värdera och högakta. Men Herr Öfverste Hagelstam, samtida med alla dessa tilldragelser, han är dock alltid densamme. Icke kan han misstänkas för brist på *vilja* att bestrida riktigheten af Friherre Lagerbjelkes framställningar, derpå har han gifvit alltför många prof. *Men att han då var tyst* — är ett faktum; och motiverna dertill, hvilka han sjelf bäst känner, har han lemnat åt allmänheten att bedöma. Det är ock ett faktum, att Herr Öfverste Hagelstam, såsom Sjö-Officer vald till Ledamot uti Stats-Utskottet vid påföljande Riksdagen, (1834 och 35) alldeles icke upplyste, eller erinrade de öfrige, med marinens angelägenheter obekante, Utskotts-Ledamöterne om, hvad som under föregående Riksdag, rörande Flottan, blifvit utredt och ådagalagdt. Hade någon annan af Ledamöterne då uppslagit Amiral Lagerbjelkes bok, så hade Herr Öfverste Hagelstam säkerligen kommit uti ett sådant trångmål, att han troligen förlorat all håg att vidare befatta sig med ämnet. De omförmälde *"långvariga debatterne och voteringarne"* torde då hafva uteblifvit, och utgången hade påtagligen fått en motsatt vändning; men ödet gynnade Herr Öfverste Hagelstam, ty ärendet angick en Marin, och dess lott har varit, och är, att dess rätta värde och angelägenheter icke kunna rätt bedömas och i detalj omfattas af andra än verklige sjömän, och någon sådan fanns icke i Utskottet för att bemöta Herr Öfverste Hagelstams insinuationer. Sjelf aktade han sig att vidröra de af honom nogsamt kände, ut-

*) Som förut är anmärkt på Riddarhuset 1829 den 9 Mars.

komne skrifterne i ämnet, eller de historiska tilldragelser, som voro besvärande för hans plan. Jag vill framdeles, utom hvad som redan är erinradt om det skydd, Linie-skepps-Flottan 1808 lemnade fäderneslandet, andraga en och annan krigs-operation af dylikt slag, som Herr Öfverste Hagelstam tycks hafva förgätit; och återgår nu till hans afhandling.

I det föregående har jag antydt de egenskaper, hvilka jag anser såsom oeftergiflige att ägas af en behörig opinions ledare för ärenden, som röra marinen, och deribland omnämnt förmågan att rätt bedöma förhållandet till andra makter, eller med andra ord, en viss grad af statsmanna-egenskaper.

Såsom statsman har Herr Öfverste Hagelstam yrkat, att Sverige icke borde hålla Linie-Skepp, af skäl att Ryssland altid förmår hålla ännu flera. Jag hemställer, om sådane principer kunna hålla profvet för de erinringar, dervid erbjuda sig för det måttligaste begrepp? England har den största marin i verlden; vore det derföre skäl, att alla andra länder skulle vara utan? Huru har Herr Öfverste Hagelstam läst Amiral Lagerbjelkes afhandling i denna fråga (sid. f. o. m. 46 t. o. m. 52)? hvaruti, sedan de olika förhållanderne, i händelse England vore med eller mot oss, blifvit skärskådade och afhandlade, förekommer följande: "I min enskilda tanka leder åtminstone, "hvad jag *sagt* och *kunnat* säga, rakt till den redan an-"tydda slutföljd: *I båda motsatta fallen vore en Svensk "Linie-Skepps-Flotta oumbärlig.*" Huru — säger jag — har Herr Öfverste Hagelstam läst detta, och kunnat göra sig reda för motsatta åsigter?

Bland egenskaper, som en behörig opinions ledare i ärenden, hvilka röra landets Sjöförsvar, bör äga, glömde

jag den, att han bör låta sig angeläget vara att följa sin tid, och att taga kännedom om allt, hvad som rörer det ämne, han vill derigera, hvartill kan sägas höra utkommande skrifter, ej mindre för den del de omfatta vetenskapernes stigande, än äfven särskilda opinioner om vapnets användande, och hvad dermed kan eller icke kan uträttas &c.; allt för att stadfästa sin egen mening och så mycket säkrare kunna utreda och vederlägga alla deremot förekommande inkast.

Jag betviflar, att Herr Öfverste Hagelstam äger denna omhugsamhet; och just i anledning af den yttrade satsen: "*att vi icke borde äga Linie-Skepp derföre att Ryssland kan hålla flera*", tror jag mig hafva skäl till denna förmodan, ty utom det att samma anmärkning, som ofvan är anförd angående Englands öfverlägsenhet, är att förvänta från alla håll, har uti brödra-riket utkommit en, med utmärkt skicklighet uppställd och genomförd afhandling om ett lämpligt Sjöförsvar för Skandinavien, under titel: "Örlogsmanden", och uti häftet N:r 2 sid. 7 förekommer följande, hvilket, då boken är allmänt känd uti Sverige, bordt lända Herr Öfverste Hagelstam till varning ifrån att framställa en så beskaffad satts. "Den betragtning, at der vis-"seligen vil være to eller tre stater, der kunne underhol-"de endnu betydligere Linie-flaader end Norge og Sverig "tillsammen, anbringes efter min mening heelt synderli-"gen, naar man deraf vill udlede, at vi desaarsag slet ikke "bör holde nogen Linie-flaade, men inskrenke os til en "Skjærgaards-flotille. Det er som man vilde sige, att de "förenede Riger, hvis samlede armee till Lands altid vil "staae tilbage för ikke blot to eller tre, men for endnu "flere staters armee i störrelse desaarsag slet ikke borde "holde nogen linie-armee, men kun Landeværn" — — —

Men det är, såsom sagdt är, icke Herr Öfverste Hagel-

stams sak att jemföra andras åsigter med sina egne. Han anser sig icke behöfva motivera eller stödja sina planer med annat än sitt positiva: *så är det*, och dermed må det vara nog — ty han har tjenstgjort

vid Skeppsbyggeriet
vid Arméens Flotta
vid Sjömätnings-Korpsen
vid Flottans och Arméens General-Stab (sid. 23.)

(hvilken af hans samtida kan väl förete en sådan tjenstetförteckning i meritoirt hänseende?); och vidare eller andra argumenter finner han ej behöfliga. *)

Såsom Sjömilitär synes ock en anmärkning kunna göras emot Herr Öfverste Hagelstam, då han framstår i egenskap af opinionsledare. Han upptager väl, hvad en Linieskepps-Flotta har att göra i öppna hafvet med en annan Linie-Flotta emot sig (sid. 4), men han förbigår helt och hållet, hvad en sådan skulle kunna företaga emot t. ex. vårt Fädernesland, om vi icke ägde något annat Sjöförsvar än det uti Skärgårdarne; jag vill längre fram tillse, om det dermed kan vara nog. Han målar vidare med lifliga drag Skärgårdskriget, och tecknar de oändligen många och vidsträckta kunskaper, som dertill erfordras, samt håller en föreläsning öfver en hel hop kända försvarsmedel och stratagemer, hvilka klinga förträffligt, och äro beräknade på att göra effekt, så att den med ämnet obekante skulle tro honom vara fullkomlig i sitt element och hemmastadd; men vid närmare påseende förnimmes, att mannen i sin ifver förvillat sig; han anför nemligen: "Äfvenså böra "Officerare på Skärgårds-Flottan, oberoende af Lotsar, "(hvilka sistnämnde vid invecklade Skärgårds-krigs-operationer ofta mera förvilla än gagna) kunna, *med tillhjelp af "Special-kartor, fort och fullkomligt* vägleda sig sjelfve, samt "förstå att grundligt uppgöra förmånliga anfalls- och för"svars-planer med afseende på *olika lokalers fördelaktiga"ste* användande vid alla möjliga tillfällen" o. s. v. "Men "sådane kunskaper och den praktiska skicklighet, som be"höfves i Skärgårds- och Sjökrig, inhemtas icke hemma "på Flottans stationer;" hvadan för Flottorne föreslås till årlig exercis i skärgården under 1½ månads tid, "minst 2 "Bataljoner Kanonslupar och 4 dito Kanonjollar eller 72 "dylika små fartyg, jemte 5 à 6 fots grundgående Chefs"Ångfartyg, som tillika kunna bogsera." Jag beder läsaren åter genomgå detta andragande, och dervid erinra sig, att det är framställdt af en man, som sjelf antyder, och gifver allmänheten rättighet att af honom fordra vidsträckt sakkännedom och erfarenhet. Jag vill icke fästa mig vid de öfverdrifna anspråken på lokal-kännedomen hos Officerare, ty det orimliga ligger i öppen dag, då man vill göra sig den mödan att kasta en blick på sjökartan och den sträcka af 200 mil med tusendetals bugter, grund &c., hvaraf våra skärgårdar bestå; men får blott i afseende på förslaget, att med special-kartor ersätta Lotsar, erinra, att sådane special-kartor, som uppgöras vid skärgårdarnes afmätning à 1000 alnar på dec. tum:n (de enda som för ifrågavarande ändamål blifva nog tydliga) icke få graveras eller lithografieras; att det alltså vill blifva ett temligen besvärligt och drygt arbete att afkopiera (om detta kan i politiskt afseende tillåtas) den mängd kartor, som omfatta hela Sveriges kust, till så stort antal exemplar, att hvarje fartyg blefve dermed försedt; (säkerligen skulle till en flotta efter Herr H:s plan erfordras hundrade-tusendetals kartor); att på Kanonslupar och Jollar det är nära omöjligt uti många, ja de fleste, omständigheter, under ett verkligt krig, och i handgemäng med en fiende, att kunna ensamt genom kartor vägleda sig, samt såsom Herr

*) Ty värr ha vi sett att han icke jugerat så oriktigt, då beklagligtvis Herr Petré och tvenne Riksmötens Stats-Utskott dermed funnit sig belåtne.

Öfversten yttrar: "göra diversioner, förvilla, tournera och insnärja honom," i synnerhet uti den årstid och väderlek, då kartor icke kunna begagnas på ett öppet fartyg utan att på några ögonblick blifva förderfvade; dessutom känner man, att de af författaren antydda strategiska rörelserna oftast måste företagas nattetid samt, för att icke misslyckas, så obemärkt som möjligt. Månne väl då kartor kunna ersätta saknaden af Lotsar? Hvad blefve väl följden, om brinnande lanternor, på minst hvartannat fartyg, i stället behöfde användas, för att anvisa vägen för dem, som icke hade ledsagare? Säkerligen villervalla och företagets upptäckt af fienden.

Jag går alltså vidare för att närmare granska den föreslagna årliga exercisen, hvilken Författaren så knapphändigt framställt.

Till två Bataljoner *) Kanon-Slupar fordras med	
Öfver- och Under-Befäl	1984 man
Till fyra Bataljoner Kanon-Jollar	1408 d:o
Till sex Chefs-Ång-Fartyg à 10	60 d:o
Till sex Proviant d:o à 10	60 d:o
Till minst två Sjuk-Fartyg à 15	30 d:o
Tillsammans	3542 man

Den i Stockholms skärgård 1829 anställda exercis med 2 Bataljoner Skärgårdsfartyg, var bemannad med 950 man, och exercisen var bestämd till 42 dagar, d. v. s. icke fullt lika lång tid som den, af Öfverste Hagelstam såsom årligen nödig ansedda. Kostnaden derföre uppgick till 54,000 Rdr Banko, hvarifrån bör afgå 9000 Rdr, som till Chefsfartyget Amphions iståndsättande åtgick; återstod alltså 45,000 Rdr. Detta belopp fördeladt på 950 man, belöper närmast till 49½ Rdr på hvarje, och uppgår för 3,542, (enligt Herr Öfverste Hagelstams förslag) till icke mindre än 167,900 Rdr. Häremot kan väl anmärkas, att genom i tid vidtagne åtgärder, kunna behofven för lindrigare pris anskaffas, och summan alltså förminskas, men hufvudändamålet är ju att taga kännedom om aflägsna skärgårdar, hvilket 1829 icke var i fråga? De sex Chefs-Ångfartygen, som skola bogsera, erfordra alltså bränsle, och detta jemte lotspenningar &c., torde i det närmaste motväga den omnämnda besparingen; säkert är dock, att minst 150,000 Rdr erfordrades. Men enär Båtsmännen icke lära kunna i fred användas utöfver den tid, som författningarne bestämma, neml. för Indelningen 4 månader årligen och för Roteringen ett års tjenst efter 2 års frihet, och det dessutom fordras vanlig arbetsstyrka vid etablissementerne, så vill det synas klart, att årlig exercis i så stor skala icke kan tillvägabringas med denna klass af Flottans manskap. Beväringen kan icke, efter nu gällande lagar, användas längre än 10 dagar, följaktligen måste — i fall Herr Öfverste Hagelstams förslag antages — folk förhyras från Handels-Flottan, för att fylla bristen; och om af Båtsmän, Sjö-Artillerister, Kanonier- och Matros-Korpsen, än kan påräknas 2000 man, så erfordras likväl 1,400 att på sådant sätt anskaffas. Skilnaden emellan hyror och en Båtsmans aflöning torde icke kunna påräknas lägre än till 8 Rdr per månad, hvilket för 1,400 man under 1½ månad gör 16,800 Rdr, hvadan den föreslagna årliga exercisen i fred skulle ofelbart komma att uppgå till en summa af omkring 160,000 Rdr.

Den värde författaren har likväl för detta ändamål uti sin Statsreglering (sid. 21) endast uppgifvit 20,000 Rdr. Med denna summa kan knappast bestridas mera än 8 da-

*) Då Herr H. sid. 4 beräknar 72 fartyg till 6 Bataljoner, synes han vara okunnig derom, att hvarje Bataljon nu mera består af 16 fartyg.

gars kostnader, klargöringen af fartygen inberäknad, och följaktligen kan icke eller medhinnas mer än några få mil af de 200, som böra undersökas och instuderas. Sådane äro de beräkningar, hvarpå den erfarne Krigaren stödjer sina förslager, sådane de uppgifter, hvarmed Herr Öfverste Hagelstam missledt 2:ne Riksmötens Stats-Utskott, sådane de skäl, hvarpå han grundar sitt påstående, att Skärgårdsförsvaret kostar minst. De på fakta grundade kalkylerne gifva dock ett motsatt resultat. Detta har Amiral Lagerbjelke, utan att blifva trodd, för 10 år sedan ledt uti bevis.

Det vapen, hvaruti Herr Öfverste Hagelstam med heder stridt för fäderneslandet och klädt mera än en blodig skjorta, må väl ingifva honom förkärlek derföre på gamla dagar, men att söka höja dess, aldrig bestridda, värde på dylika — lindrigt sagdt inkonseqventa och förvillande framställningar, står illa tillsamman med en värdig opinionsledares ansvar. Att inom fäderneslandet finnas män med förmåga att genomskåda, hvad han tror att allmänheten förstår, borde Herr Öfverste Hagelstam icke hafva förgätit.

Om Herr Öfverste Hagelstams nit sträckt sig derhän att taga kännedom om hvad hans, i tjenst varande, kamrater förehafva, och fäst uppmärksamhet vid en skrift, der han finner flera förhållanden vidrörde, som ingå uti de ämnen, han nu påtagit sig att utreda för Rikets Representanter, neml. *Tidskrift i Sjöväsendet*, så skulle han uti 2:a Häftet för år 1838 sid. 77 och följande, hvaruti exercis med Skärgårds-Fartyg blifvit afhandlad, kunnat erfara, att denna angelägenhet icke blifvit förbisedd. Han hade äfven der kunnat erhålla en varning mot framställande af de, lindrigt sagdt orimliga, anspråken på Lotsegenskap hos Officerare och kartors användande; ja, äfven hela det, på falska kalkyler grundade, förslaget till årlig öfning. Men

då sådane afhandlingar som Friherre Lagerbjelkes, och den Norrska "Örlogsmanden," förbises, hvad kan väl en *Tidskrift i Sjöväsendet* hafva för anspråk på uppmärksamhet? Herr Öfverste Hagelstam känner, för hvem han skrifver, och det biträde han har uti pressen; och beklagligtvis lyckas han bättre än den, som icke kan beträdas med några ensidigheter eller osannfärdiga kalkyler.

Men låtom oss vidare tillse, huru Herr Öfverste Hagelstam "*efter egen uppmärksam erfarenhet under alla kam-*"*panjer i sista* Skärgårdskriget *), samt med sin måhända

*) Då Herr Öfverste Hagelstam (sid. 10) hänvisat läsaren till en i 1 Häftet af Kongl. Krigs-Vet.-Akad. Handlingar för år 1831, införd "intressant och förtjenstfull afhandling om Skärgårds-"krigssättet," anser man sig befogad förklara: att, ehuru man hvarken vill bestrida afhandlingens värde i historiskt afseende såsom innefattande, enligt Rubriken, "Anteckningar om Skär-"gårds-kriget," ej eller dess nytta för den, som möjligen kan vara i behof af deruti uppgifna underrättelser om de medel och utvägar, som på Skärgårds-Flottan (Kanon-Slupar och Jollar) böra mot lika beskaffade fiendtliga fartyg begagnas, och hvaribland rekognoseringar och stratagemer spela hufvud-rolen, hvilket ock (sid. 22) blifvit illustreradt med ett exempel ur 1808 års kampanj, då 2:ne armerade "Rodd-Jollar" — hvaraf den ena anförd af d. v. Löjtnanten Hagelstam, — lyckades att, dolde i vassen, samt med tillhjelp af en bemannad "bondbåt," först locka "2:ne Ryska Slangor" (Båtar?) inom skotthåll, och sedan drifva dem på flygten; är likväl denna afhandling ingenting mindre än upplysande för tviflaren om Skärgårds-vapnets föregifna, stora, uteslutande värde såsom vårt "naturligaste och vigtigaste skyddsvärn mot fiendtliga Flottors anfall på våra kuster," emedan deruti ingenting förekommer om Skärgårds-Flottans försvar mot Linie-Skepp och Fregatter. Endast i förbigående yttras (sid. 40), att vid attacken 1814 på den vid Hvalöarne stationerade Norrska Skärgårds-Flottiljen, hvilken endast utgjordes af 40 Kanon-Slupar och några Jollar, "ansågs "det behöfvas en samlad styrka af icke mindre än 4 Linie-

"*mera än vanliga kännedom af Sveriges, en del af Norriges* "*jemte Finlands skärgårdar och kuster*" (sid. 5), endast med en Skärgårds-Flotta vill skydda landet emot en fiende som, jemte Linie-Skepps-Flotta, också kan disponera, och icke lärer underlåta att emot oss använda, både Kanon-Slupar, Jollar, Mörsare-Fartyg och armerade Ångbåtar. Man måste dervid gissa sig till, hvad som förstås med — "*något*

"Skepp, 5 Fregatter, 75 Kanon-Slupar, 6 Briggar och Skoner-"ter samt 6 Mörsare-Fartyg, *innan Norrmännens ställning* "*med fullkomlig visshet om utgången kunde anfallas.*" Detta yttrande, gifver åtminstone ingen bekräftelse till Herr Petrés insinuation om framledne Hans Excellens Grefve Pukes, af afundsamma motiver förmenta, "vägran till Befälhafvarens öfver Svenska Skärgårds-Eskadern begäran att ensam attackera den Norrska," i fall att, hvilket mycket betviflas, någon sådan begäran verkligen existerat; tvertom vill det synas, som man väl funnit behofvet af Linie-Skeppen och Fregatterne, innan attacken med säkerhet kunde företagas.

För att represaliera Herr Öfverste Hagelstams hänvisning, och tillika gifva läsaren anledning till närmare öfvervägande af hans missledande Sjöförsvars-system, torde det icke anses olämpligt att uppmana till genomläsande af den, i ofvannämde Tidskrifts 8:de Häfte för år 1839, införda afhandlingen: "Skär-"gårds-Fartygen betraktade till Kustförsvaret," hvilken, att döma af ämnet, stylen, andan och signaturen, synes hafva samma författare som den af Herr Öfverste Hagelstam åberopade.

Af författarens, deruti uttalade fördomsfria åsigter finner man icke blott ganska riktiga anmärkningar mot det "öfverraskande" försvars-system — grundadt på Skärgårds-vapnet — som Brödra-Riket synes vilja antaga, i följd af det förslag en, i detta ärende år 1833 nedsatt, Kommission afgifvit; än ock att, med afseende på Sveriges lokal, ett dylikt försvar med sina påräknade Ångbåtar, icke kan uppfylla ändamålet mot seglande större Örlogs-Skepp och Fregatter, äfven om Skärgårds-Fartygen blifva armerade med Bombkanoner, hvilkas uppgifna förstörande verkan dock ännu saknar erfarenhetens bekräftelse.

"*mindre talrik, men väl inrättad, väl öfvad**) *och skick-*"*ligt anförd Skärgårds-Flotta*" (s. s.), ty *försigtigheten har* förbjudit honom att gifva sig ut på djupet i denna del; och här synes det, som han tagit varning af den 1829 tryckta afhandlingen (sid f. o. m. 25 t. o. m. 36). Men Herr Öfversten har uti andra afseenden angifvit bestämda förhållanden och åsigter, hvarigenom man kan sluta, det han, med yttrandet: *något mindre talrik*, icke åtnöjer sig med ett *så ringa antal*, NB. så vida han vill bilda ett försvar med utsigt att kunna trygga landet.

Så har t. ex. (sid. 6) uppgifvits, "att vårt fattiga Sve-"rige — är till $\frac{7}{8}$ omgifvet af Skärgårdar." Detta är väl något mycket tilltaget; men låt så vara. Fogelvägen utgör likväl, oberäknadt Norrige, cirka 200 geografiska mil. Men då en fiende har väldet öfver hafvet, och Skärgårds-Fartygen alltså måste följa alla krökningar af segel-lederna i Skärgården; blifver dess väg att genomfara högst betydligt längre. Herr Öfverste Hagelstam har derjemte, såsom erfaren Sjö-Officer, ganska riktigt anmärkt, "att på alla "dylika lokaler, Skärgårds-Fartygen, i förening med landt-"trupper, kunna göra en invasions-armé mycken skada "och hinder, dels på flyglarne, och dels uti fiendtliga ar-"méens rygg" (s. s.). Han väntar sig således, och detta med skäl, att blifva anfallen uti Skärgården. Jag ber läsaren fästa uppmärksamhet vid denna Herr Öfverste Hagelstams framställning, emedan vi hafva att förvänta anfall på rätt många ställen af de 200 milen. Ty — och detta känner ingen bättre än Herr Öfverste Hagelstam — Skärgårdskusten erbjuder säkerligen ingen sammanhängande sträcka af 10 mil, der icke en Linie-Skepps-eskader, åtföljd af en Skärgårds-flottilj, kan intränga; och en gång

*) Hvad förslaget i detta hänseende går före, har redan blifvit ådagalagdt.

der, kan en fiende med de utvägar, han lika så väl som vi förstår att begagna, och såsom Herr Öfverste Hagelstam angifver (sid. 4) "*med stöd och hjelp af möjliga försänkningar, bomar eller kedjor öfver smala sund, prickflyttningar, försåter och bakhåll, landbatterier, Jägare på stränderna*" &c., bibehålla sig åtminstone för kampanjen.

Enär det icke kan bestridas, (och detta fick Ryssland lära af oss 1809), att en eskader af Linie-Skepp och Skärgårds-Fartyg med trupper ombord, på få dagar kan förflytta sig ett högst betydligt afstånd; och att åtta Ryska Kanon-Slupar och tolf Proviant-Fartyg i Juli månad samma år "vid Porkala udde i Finska viken, attackerades af "Barkasserne och Sluparne från två Engelska Linie-Skepp "och två Fregatter, hvilka lågo der utanföre" *); och Ryssland äfven der erhöll en dyrköpt erfarenhet, om hvad ett Skärgårds-försvar har att befara af attacker från öppna hafvet, — hvilken lexa troligen icke blifvit glömd, — så torde häraf kunna antagas, att det fordras en icke så obetydlig Skärgårds-styrka till att försvara sig emot, eller tillintetgöra sådana, och ännu allvarsammare, anfall.

Då Herr Öfv. Hagelstam börjar sin bok med den framställningen, att "*minst några och 30 Linie-Skepp, öfver 20 "Fregatter, samt 300 à 400 Kanon-Slupar och Jollar m. m.*" erfordras för att behålla väldet öfver hafvet, hvarvid Kanon-Slupar och Jollar ägde att skydda emot anfall ifrån Åland och öfver Qvarken — (genom Finska Vikens spärrande, och Kryssare i Bottniska Viken, vore allt det öfriga af landet — så väl släta stränder som skärgårdar — skyddadt af Linieskepps-Flottan, dess Fregatter och mindre Fartyg samt Ångbåtar) — är det lätt att förstå, att då han, genom Linie-Flottans uteslutande, upplåter hela Svealand söder om Ålands-haf, till Strömstad och de delar deraf, som äro belägne ofvan- och nedanföre Qvarken, åt en fiendes godtfinnande, och det icke går an att minska styrkan å de 2:ne nämnde punkterne, der ett kraftfullt Skärgårds-vapen i alla hänseenden är oundgängligt, måste naturligtvis försvaret vara grundadt på en ytterligare styrka än de sålunda använde 3 à 400 *) Skärgårds-Fartygen.

Den förut omnämnda Porkala-affären har lärt oss, att det icke går an att här och der förlägga en eller annan division af Skärgårds-Fartyg — särdeles Jollar, ty dessa blefvo snart den ena efter den andra tagne. Starkare positioner, långt afskiljde, skydda icke eller. Porkala-affären var slut på kortare tid, än som behöfs för ett par Bataljoner att komma under rodd, eller att få Ång-fartygen uppeldade; följaktligen går det icke eller an att hafva för långt emellan de starka positionerne; emedan fienden, antingen genom en coup de main kan hinna plundra en stad eller en by, samt vara ute på flacket, innan 3 eller 4 Bataljoner — mindre är icke värdt att tänka på emot 100 à 150 Skepps-båtar och Ångfartyg, då vi hafva sett,

*) Kanon-Sluparne hade en stark position emellan två klippor, men Skeppsbåtarne rodde med skyndsamhet upp och lossade intet skott förrän de äntrade fienden. Sex Kanon-Slupar blefvo tagne jemte alla Proviant-Fartygen, och en Kanon-Slup sjönk. Aderton Skepps-båtar slogos här med åtta Kanon-slupar. De förre hade ungefär 370 man och 5 karronader, samt fingo 54 man döde och blesserade; de senare hade lika mycket folk, men 8 långa 24 pundiga kanoner, samt 115 man döde och blesserade. (Naval Gazetties.)

*) För min del äger jag den öfvertygelsen, att 200, aldrahögst 250 Skärgårds-Fartyg, (NB. om vi behålla väldet öfver hafvet det vi med en auxiliaire-flotta ock kunna), vill göra till fyllest för landets försvar. I ett allvarligt och uthållande krig, är det likväl fråga, om vi förmå väl bemanna och underhålla detta antal, hvilket vi längre fram vilja tillse.

hvad 18 sådana förmått — hinna tillstädeskomma; eller ock kan han, vägledd af sina båtar, hinna att fatta posto i god hamn, och der qvarblifva.

Det är icke tänkbart, att Herr Öfverste Hagelstam, med sin "*erfarenhet*" icke insett allt sådant, hvilket kan vara och verkligen är att förvänta; följaktligen måste med uttrycket "*mindre talrik - - - Skärgårds-Flotta*" icke kunna förstås ett så ringa antal, att det bör anses såsom lätt att i fred åstadkomma, samt i krig bemanna och bekosta.

Den Skärgårds-Flotta, som skulle ersätta Linie-Flottan, hade alltså fått minst $\frac{5}{6}$ af Sveriges kuster på sin del. Men då Herr Öfverste Hagelstam upplåter "Skånska udden "åt armeen och beväringen," torde man kunna antaga att, blott $\frac{1}{6}$, följaktligen 125 mil, skulle tillkomma Skärgårdsvapnet, att skydda. Det är i det föregående antydt, hurusom det är vådligt att hafva svaga positioner och långt afstånd emellan dem. Kriget kan ock komma att fortfara under årstider, då dagarne äro korta. En seglande Flotta kan begagna nätterna för att förflytta sig, och oroa sin fiende, der man minst väntar den. Men SkärgårdsFlottan kan endast röra sig vid dager. På en Novemberdag kan icke påräknas att hinna långt genom Skärgårdarnes alla krökningar; och som en station, om den än utgöres af fyra Bataljoner, hälften Slupar och hälften Jollar, kan behöfva secours ifrån närliggande, bör i allmänhet tagas i beräkning, att en sådan hjelp må kunna erhållas innan dagen tilländalupit, d. v. s. om högst 8 timmar. (Detta är likväl mycket tilltaget, när man besinnar, att anfall ifrån en seglande Flotta ofta sker med båtar under klara nätter, och att dessa anfall vanligen äro af den beskaffenhet, att företaget på några få timmar är utfördt). Sex mil är det högsta man kan påräkna, att 3 à 4 Bataljoner — äfven bogserade af Ångfartyg, ett för hvarje Bataljon — i allmänhet kunna hinna på 8 timmar; hvadan 25 stationer, utom den vid Ålands-haf och i Qvarken förut beräknade, erfordras för att skydda det öfriga af landet ifrån Haparanda till Strömstad *).

Om hvarje sådan station per medium utgjordes af blott tre Bataljoner Kanon-Slupar och Jollar — hälften af hvardera slaget — så erfordras till bemanningen deraf eller

af 600 Kanon-Slupar à 62 man	37,200.
„ 600 d:o Jollar à 22 d:o	13,200.

Stationerne emot Ålands-haf och Qvarken, hvilka äro utsatte för anfall af så väl seglande som Skärgårds-Fartyg, äro af Herr Öfv. H. beräknade till 3 à 400 Fartyg. Då här synes lemnadt ett något stort alternativ, och min tro är, att 250 vill göra tillfyllest, helst man vet, hvarifrån man har att vänta sin fiende, och följaktligen kan använda de medel Herr Öfv. H. uppräknat, såsom bomar, kedjor &c., så vill jag blott upptaga ett sådant antal, till hvars bemanning erfordras

125 Kanon-Slupar à 62	7,750.
125 Kanon-Jollar à 22	2,750.

Ångfartyg borde väl finnas, ett om 100 hästars kraft för hvarje Bataljon, å alla stationerne utom de två emot Ålands-haf och Qvarken, hvarest behofvet att hastigt förflytta sig sällan torde förekomma; men med mindre än 80 armerade Ång-

Transport 60,900.

*) Det faller sig tydligt, att det ej bör eller kan vara lämpligt att hafva stationer på *hvar 6:e mil*, emedan Skärgårdens beskaffenhet medgifver någonstädes mindre, men fordrar åter på andra ställen tätare eller starkare stationer, för att säkert kunna skydda och vara allestädes till hands; ty en blott ämnad demonstration kan blifva verklig attack, om så bär till, och detta kan man städse hafva att befara.

Transport 60,900.

fartyg, egne eller förhyrde, är behofvet icke uppfyldt uti ett krig, der hela vapnet fordrades, således:

80 st. Ångfartyg à 30 man	2,400.
90 st. Proviant- och Kok-fartyg à 10 d:o	900.
30 st. Sjuk-skepp à 15 d:o	450.
Tillsammans	64,650.

Under krig stiga alla förnödenheter; men låtom oss blott till grund för beräkningen antaga konstnaderna lika med 1829 års expedition, så komma de likväl att, för sju månaders kampanj, uppgå till ett belopp af 15,270,000 Rdr.

Vidare anför Herr Öfverste Hagelstam: "Hvad den s. "k. kala Skånska udden beträffar, så är troligen förmånli-"gast att anförtro dess försvar åt vår käcka armé jemte "några — (märk *några*) — *däckade Kanon-slupar eller be-"styckade Ång-fartyg*, samt förtrösta oss med Magnus Sten-"bocks jemte Skånska och Småländska allmogens vackra och "lysande exempel år 1710" &c. (sid. 9). Den der affären kom Herr Öfversten, som han förmodligen tycker, rätt knapphändigt ifrån. Men här är dock fråga om icke mindre än aderton städer och köpingar, oberäknadt de större godsen och byelagen, belägne nära vid eller få timmars väg ifrån kusten, på en sträcka af 40 mil, eller från Carlshamn till Kongsbacka. Ehuru blottadt på allt annat Sjöförsvar än "*några däckade Kanon-slupar eller bestyckade "Ång-fartyg*," hvilka snart blefvo expedierade af ett större antal sådane Krigsfartyg, en fiendtlig Flotta medförde, instämmer jag med författaren, att vi tryggt kunna anförtro dess försvar åt vår armé och beväringen; men han måste dock medgifva, att förhållandet blefve annorlunda, om Finska viken voro spärrad. Enligt Herr Öfverste Hagelstams försvars-system må man vid ett utbrytande krig genast förlägga en armé till försvar af denna vigtiga del af landet,

ty vi må icke glömma händelserna 1808 och 9; men med mindre än 15,000 man Infanteri och 3,000 Kavalleri vore det fruktlöst bjuda till att skydda den vidsträckta kusten; det är i alla fall att befara, det denna styrka icke kan undanrödja invasioner på den långa sträckan.

Kostnaden för en sådan armé under 7 månader eller 210 dagar, à 16 sk. för Infanteriet och 24 sk. för Kavalleriet, hvilket, alla kostnader inberäknade, icke måtte vara för högt tilltaget, utgör 1,365,000
hvartill kommer för Sjövapnet, som förut är beräknadt under samma tid 15,270,000

eller tillsamman Rdr 16,635,000

för en styrka af omkring 80,000 man, som är minimi-beloppet af de krafter Sverige måste bekosta för *första* kampanjen uti ett krig med Ryssland. Intet har uppsåtligen blifvit öfverdrifvet, men åtskilligt, med afsigt att jemka möjliga misstag, förbigånget, såsom bränsle för Ångfartygen, samt hyra för troligen 60 af desse Fartyg, och för 30 Sjukskepp; äfvensom kostnaderne för Landttruppernes marcher och kontra-marcher, ty man kan icke veta, hvilket som kan vara en blott demonstration eller ett verkligt anfall, och således bör denna styrka vara jemt rörlig. Allt sådant, jemte åtskilligt annat, som icke blifvit beräknadt, torde jemna den 17:de om icke ett godt stycke på den 18:de millionen.

Detta blifver resultatet af Herr Öfverste Hagelstams och konsorters idéer, då de närmare skärskådas; men den hufvudsakliga omständigheten är dock att anmärka, att öarne Gottland och Öland äro till spillo gifne. Helt knapphändigt söker Herr Öfverste Hagelstam hjelpa sig derifrån med förklaringen, hvad Gottland vidkommer, att: "ett dy-"likt försvar — (med den s. k. kala Skånska uddens) —

"måste äfven der beredas; hvartill dessutom framtida hjelp "lärer blifva lämpligast med Ångfartyg." För utveckling af "*skälen härtill*" gifves anvisning till pag. 11 eller 12. Men å nämnde pagina finnes icke ett ord anfördt om sättet att bevara denna vigtiga ö. Då 80,000 man erfordras till fasta landets försvar, är det tydligt, att allt Sjöfolket (Statens och handelsflottans), samt en god del af arméen och bevärings-manskapet, måste dertill användas, och då det voro vådligt att icke städse förvänta dylika tilltag som attacken vid Porkala eller ännu allvarsammare, synes försigtigheten bjuda att icke blotta landet helt och hållet på all militär ifrån Haparanda till Karlshamn, och ifrån Kongsbacka till Strömstad. Om meningen är att, såsom orden lyda, undsätta Halland med vår eller fasta landets armé — så vill synas, som Herr Öfv. H. icke betänkt, att den redan är till fullo använd uti krigsplanen, eller behöflig till reserv. — Gottlands "käcka egna armé, hjelpt af Ång"fartyg" — (huru många som behöfvas för att icke blifva bortkörde af Ryska Linie-flottan, hvilken äfven har sådane, nämnes visligen icke) — anses således kunna emotstå det mäktiga Ryssland!

Af den nu genomförda kalkylen öfver kostnaderne och försvars-anstalterne under ett krig med Ryssland, finner man, huru omöjligt det är för Sverige, att af egna tillgångar kunna besörja blott första årets kostnader; det andra, och än flera, blifva betydligen dyrare, dels emedan nya uppsättningar af kläder &c. äro oundvikliga för både Landt- och Sjö-trupperne, med undantag af Indelnings-Båtsmän och Kronans Matros-korps, som så väl under krig som fred årligen beklädes; och dels derföre att priserna på alla proviant-artiklar, om de än kunna anskaffas i landet, jemväl stiga under ett fortfarande krig. Det är alltså tydligt, att subsidier utifrån behöfvas, och detta lärer Herr Öfverste Hagelstam äfven hafva beräknat; men

han har noga aktat sig att visa resultatet deraf för publiken. Ännu mindre har han afhandlat förhållandet under fred, hvarken i hvad som rörer Personalen eller Materielen, vidare än med reitererade exklamationer om det "riksförderfliga och riksfrätande Linie-skepps-byggeriet," samt de af Stats-anslaget förbehållne 20,000 Rdr, för att bibringa Officerare alla (sid. 4 och 9) uppräknade utomordentliga kunskaper och lokal-kännedom om Sveriges skärgård. Undersökning om förhållandet under fred torde dock icke komma att utfalla så alldeles till Linie-skeppens nackdel, som Herr Öfverste Hagelstam förmenar, och i sin skrift oftast antyder, helst om man behagar taga kännedom om hvad Frih. Lagerbjelke, uti sin år 1829 tryckta afhandling, i berörde afseende ådagalagt; men som denna förtjenstfulla skrift troligen nu är glömd, och uppgifterne förbisedda af Herr Öfverste Hagelstam, samt pressen icke aktat nödigt att låta den komma till allmänhetens vettskap, så blir det angeläget att erinra, om hvad Herr Friherren i afseende på materielens kostnad under fred, och begagnandet under krig, anfört. Dessförinnan anser jag dock angeläget att fästa uppmärksamheten på det blifvande förhållandet med *Personalen* under fred, i händelse Sjövapnet skulle ordnas efter Herr Öfverste Hagelstams system.

Jag har i det föregående ådagalagt, huru omöjligt det är att bibringa Officerare den grad af Lots-egenskap, som Herr Öfverste Hagelstam anser såsom ett vilkor, men att alla öfrige uppräknade egenskaper äro oeftergifliga, så framt man vill äga hopp om framgång, deruti instämmer jag med Herr Öfv. H.; åtminstone böra dessa egenskaper ägas af Divisions-Cheferne — i synnerhet hvad angår militärisk takt och ordning, — så att de må kunna bibringa det ovana manskapet den så högst nödvändiga disciplinen.

Ehuru jag, för min del, finner det betänkligt att förutsätta det några och 60,000 man — (hvaraf alla, utom Flottans eget manskap och Kofferdi-folket, utgörande en knapp fjerdedel, icke tillförne sett sjön, och, så väl de sednare som beväringen, helt och hållet äro obekante med militär-ordningar, samt ¼delar af hela styrkan säkerligen aldrig förr handhaft en 24 ℔. kanon) — skola redan i April, någon gång äfven uti Mars månad emottagas och embarqueras som besättningar å Skärgårds-flottan samt, under befäl af endast 1 Officer på Stat för hvarje division eller hvart 4:de Fartyg, och resten Auxiliaire-Officerare ur Under-Officers-Korpserne eller från Handelsflottan, genast föras genom den, måhända icke allestädes ännu från is befriade, skärgården, 30, 40 till 60 mil i mån af afståndet från etablissementerne, vill jag dock ställa min beräkning efter detta nödfall, för att visa resultatet af Herr Öfv. H:s förslag.

Till den sammanräknade Flottan, indelad uti Eskadrar, Bataljoner och Divisioner, erfordras följande Officerare på Stat, nemligen:

General-Befälhafvare	1.
Flagg-Kapten	1.
D:o Adjutanter	4.
Eskader-Chefer	8.
D:o Adjutanter	32.
Bataljons-Chefer	90.
D:o Adjutanter	90.
Divisions-Chefer	362.
80 armerade Ång-fartyg	160.
Hemma vid stationerne	18.
tillsamman Officerare	766.
Nuvarande Staten består	222.
brister alltså Officerare	544.

för hvilka löner böra beredas uti årliga anslaget.

Utan att inlåta mig uti någon indelning, af det bristande antalet, i grader eller värdigheter, hvilket ville gifva anledning till nya strider, torde väl göra tillfyllest att, i löningsväg, antaga ett medium, så att hvarje Officer må vara, hvad man kallar, burgen för sin ensamma person; hvarförutan man icke kan påräkna att erhålla sådane sujetter, som kunna uppfylla de vigtiga anspråken. Jag tror alltså att 600 Rdr icke är för högt tilltaget, hvadan Aflönings-Staten enligt det beprisade förslaget kommer att ökas med icke mindre än . . . . . 326,400.
Inqvarteringspenningar å 50 Rdr . . . . . 27,200.
Tillsammans Rdr 353,600.

Då Herr Öfv. H. på hvartannat blad uti sin skrift ifrat för årlig öfning, och detta med skäl, ty — såsom en annan författare *) yttrat sig, — *"mannen betyder mera än "vapnet, och arbetaren mera än verktyget, helst det sedna-"res ändamålsenlighet alltid blifver en följd af den förres "skicklighet,"* och jag, lika med Herr Öfverste H., tror att, om icke en tredjedel af befälet öfvas på sätt han föreslagit, så kan tjenstbarhet hvarken bibringas eller underhållas. Kostnaden för 1½ månads årlig öfning efter den numerär, hvaraf staten nu består, hafva vi sett, uppgår till minst 160,000 Rdr, följaktligen erfordras till nya staten, som är närmast 3½ gång talrikare, den icke obetydliga summan af 560,000
Detta tillsammans med ofvannämnde löner och inqvarteringspenningar för de Officerare hvarmed staten måste tillökas 353,600
utgör Rdr 913,600 **).

*) I Tidskrift för Sjöväsendet 4 Häftet 1836 och den läsvärda artiklen angående Sjöartilleriets förbättringar.

**) Jag har, som man torde observera, icke utfört befäl för de Fregatter och mindre seglande fartyg Herr Öfv. H. vill bibehålla, emedan om de utskickas, blifva de snart tagne eller in-

Denna summa, som ovilkorligen tillkommer för Personalen, äfven under fred, om Sjövapnet ensamt skall utgöras af Skärgårds-fartyg, synes mig betydlig nog för att förtjena uppmärksamhet.

Om man erinrar sig Don-Quixotteriet om våren 1789, då Fregatterne Jarramas och Ulla Fersen skickades till Roggervik, och der lyckades att spränga kruthusen i luften samt förnaglade kanonerne, hvilket allt Ryssarne så mycket mer lära minnas, som denna tilldragelse gjorde dem uppmärksamme och påskyndade deras försvars-anstalters iordningsställande, och sålunda blef den rätta orsaken att Revels-affären misslyckades, torde man få taga för afgjordt att, i händelse de vid ett krigsutbrott skulle, hvilket man alltid bör befara, företaga något dylikt mot våra kuster, de ock skola afsända, icke några hundrade — men några tusende — man (utom skepps-besättningarne), på en eskader af Linie-skepp, Fregatter, Ångbåtar och andra mindre fartyg, ifrån någon af de hamnar, Ryssland ty värr! numera äger, och hvilka äro lika så tidigt öppna som en stor del af Sveriges skärgård, så synes det mig alltför vådligt, om vi häruti låta oss förekommas, dels emedan, om fienden en gång fått fast fot, den icke är så lätt bortkörd, och dels emedan skärgården då blifver afskuren, och landet nedan- eller ofvanföre till spillo gifvet. Här är stället att fästa uppmärksamhet på Herr Öfverstens, och som han påstår, (sid 8 och 9) "fleras *) tankar det vi i fredstid

jagade i hamn. Icke eller har jag upptagit löner å stat för 5 à 600 Under-Officerare, som äfvenledes erfordras, och hvilkas aflöning, à 180 Rdr per medium, ytterligare kommer att medtaga omkring ett hundrade tusen Rdr af 4:de Hufvud-titelns anslag.

*) Ibland dem var Friherre Lagerbjelke en som, uti sin afhandling sid. 60, derom gjorde framställning för 10 år sedan, men detta var under förutsättning, att vi, med den (sid. 58) föreslagna

"icke borde underhålla fulla antalet, eller ej stort flera "Skärgårds-fartyg, än vi nu äga, hvartill vi redan hafva "tillräckligt skjul, men att vi dessutom borde hafva *upplag "af kanoner och det angelägnaste*, uti flera lämpliga städer, "längs kusten och i de större segelbara insjöarne, såsom "t. ex. i Hernösand, Gefle, Stockholm, Norrköping, Kal"mar, Karlskrona, Götheborg, Karlstad, Karlsborg och "Arboga eller Kongsör till 10 à 20 Kanon-slupar eller "Kanon-jollar (märk det dubbla alternativet) på hvarje så"dant ställe, hvarigenom man vid infallande krig inom kort "tid lätt kunde fördubbla Skärgårdsfartygens antal, utan "att fienden kunde utforska vår styrka."

- Så föga Statsman och Historiograf jag än är, synes mig här flera anmärkningar att göra. Det var vid fredskongressen uti Ehrfurth i Oktober 1807, som Napoleon biföll Kejsar Alexanders begäran att få taga Finland. Ingen bör bättre än Herr Öfv. H. känna, huru fort dermed tillgick. Vi veta, att Ryssland alltid håller sig på krigsfot. En krigsförklaring hädanefter från detta land kan gå lika hastigt, som om vintren 1808, nemligen, att det smäller 72 timmar derefter; och om än vi, så snart det mulnar på den politiska horisonten, började att bygga och rusta, och möjligen skulle hinna att få det ofullbordade antalet Skärgårds-fartyg med all deras tillhörighet i ordning, så må vi ej glömma, att våra inre segelleder merendels ej blifva öppna förrän 1½ à 2 månader, efter det fiendens hela flotta kan vara i sjön; hvadan Uppstädernes Skärgårds-fartyg alltså komma försent för första årets kampanj, och om kriget varar längre, hvilket icke är så orimligt att förmoda, om än vi skulle kunna motstå, så

tillökningen i stats-anslaget nu skolat hafva "15 Linie-skepp, "10 större och mindre Fregatter, omkring 300 armerade Skär"gårds-fartyg," och 10 år härefter ännu större materiel.

huru vårda en så talrik Skärgårds-flotta öfver vintren? Huru kunna få hela Flottan (14 à 1500 Fartyg) med alla sina Ång-fartyg försedd till nästföljande vårtid? Ångmaschiner äro dock vanskelige ting, och ofta fordras att anlita de få större mekaniska verkstäder, som finnas i landet, för att iståndsätta dem; men för Herr Öfv. H:s vidtomfattande tankförmåga lärer sådant vara en småsak.

Herr Öfverste Hagelstam, som, ehuru enligt egen uppgift *nu endast Jordbrukare,* så noga har reda på andra makters Statsförhållanden, att han icke allenast känner deras budgeter, utan ock deras krigs-personal och materiel, gör sig ett ringa begrepp om deras, i Sverige anställde Diplomater, då han synes tro, att desse icke kunna "*utforska vår styrka.*" För min del tror jag, att i synnerhet den vi under en längre tid haft ifrån vår mäktige granne, skulle kunnat gifva både Herr Öfv. H. och mig undervisning i många stycken af vår inre historia.

För att dels icke synas ensidig, dels ock för att vederlägga Herr Öfverste Hagelstams, lindrigt sagdt, ovarsamma, tillmäle, att Styrelsen vid Flottans sammanslagning och Korpsens reglering icke beräknat, huru stort befäl som behöfdes för att kunna bruka det vapen, landet ägde till sitt Sjöförsvar, bör jag icke underlåta att uppdraga en fördelning deraf, för att i denna del öfvertyga Herr Öfv. H. om sitt misstag, i fall han ej sjelf insett det, hvilket jag heldre önskar tro, än att han skulle handla emot bättre vetande.

Till 10 Linie-skepp erfordras:

Officerare på stat à 5 på hvarje	50.	
10 Fregatter och Korvetter	26.	
Stab	6.	
Vid stationerne	18.	110.

Transport		110.
Till Skärgårdsvapnet emot Åland och Qvarken:		
Divisions-Chefer	62.	
Bataljons d:o	15.	
Adjutanter	15.	
10 Ångfartyg	10.	
Eskader-Chefer	2.	
Adjutanter	8.	112.
Tillsammans Officerare		222.

Med en sådan fördelning är seglande flottan försedd med ett vida pålitligare befäl, då nemligen alla öfrige Officers-platserne fyllas med Auxilaire-Officerare, än Skärgårdsvapnet. Huru Statens nu varande antal af Officerare ändamålsenligt skulle kunna öfvas i tjenstgöring både å Linie- och Skärgårds-flottor, har jag redan ådagalagt uti *Tidskrift i Sjöväsendet,* och deruti visat, att detta låter sig göra genom några, lätt verkställbara, förändringar uti Institutionerne, utan att års-anslaget derföre behöfver tillökas. Men då man skäligen kan göra den invändningen emot ofvanskrifne jemförelse, att Herr Öfverste Hagelstams förslag afser ett kraftfullare försvar, än medelst 10 Linieskepp, hvilket inkast — ehuru jag lemnar det i sitt värde — dock bör vederläggas, så torde jag blott behöfva ånyo erinra, att Friherre Lagerbjelke icke begärt mera än 257,820 Rdr, eller fyllnaden i 1½ million, för att nu (1840) äga 15 Linie-skepp, hvartill endast behöfts en tillökning af 25 Officerare; och att inom 10 år härefter, då utgifterna för nya Dockebyggnaden och utvidgningen af Stockholms station blifvit fullbordade, skulle Flottan kunna hafva 20 Linie-skepp och följaktligen blott behöfva att successivt tillsätta och öfva ytterligare 25 Officerare; hvilken tillökning af inalles 50 Officerare utöfver nuvarande stat, är en obetydlighet i jemförelse med den enorma massa af Befäl, som Skärgårds-vapnet enl. Herr Öfv. H:s förslag

erfordrar, och då det icke lärer kunna bestridas att en sådan Linie-flotta, i förening med ett lämpligt antal Skärgårds- och Ångfartyg, är ett vida fullkomligare, ändamålsenligare och kraftfullare Sjöförsvar, än blott och bart Skärgårdsfartyg, samt, uti ekonomiskt afseende, flere hundrade procent mindre kostsamt, lärer ock alla dylika förmodade inkast icke förtjena något afseende.

. . . . . .

Herr Amiralen Friherre Lagerbjelkes anförande, om Materielen och Personalen, lyder (sid. 32—35) som följer:

"Nya stationer föranleda till ganska stora utgifter för "Hamn, Brobänkar, Skjul, Bäddar, Förrådshus, Boställs-"hus, Verkstäder, Kranar, Inventarier af alla slag, samt "dessas underhåll." - - - "Då systemet förutsätter så stora "utgifter under fred, och jemförelser anställas just emellan "hvad det hittills varande Sjöförsvars-systemet och det *nya* "i fred kostar, tyckes föremål af denna betydenhet icke "hafva bort lemnas ovidrörde." - - - - "Beträffande åter "kostnaderne i krig." - - - "Man måste således antaga för-"hållandet sådant det nu är, hvadan olägenheten ej faller "bort, om Kanon-Jollarne fortfara att i krig kosta mera "än Linie-skeppen. Men då ordet *mera* är af relatif be-"skaffenhet, som låter uttänja sig ifrån något till mycket, "derifrån till ganska mycket o. s. v., så torde en verklig "kalkyl böra bestämma, huru ordet *mer* i närvarande fall "må vara att förstå. Den bör icke uppgöras annorlunda "än summariskt; resultatet är dock noggrant och *grundadt* "*på autentika upplysningar.* Jemförelsen är emellan det "antal Linie-skepp å ena sidan, samt det antal Kanon-"Jollar, Ångfartyg och tillhörigheter å den andra, som "tillförne i hänseende till nybyggnads-kostnader varit "sammanställde. - - - - Summan för nämnde Skärgårds-"styrkas kostnad under sex månaders kampanj blefve "2,114,482 Rdr. Summan för de tio Linie-skeppens kost-

"nad under samma tid var, som ofvan anfördes, 609,548 "Rdr. Intet är öfverdrifvet, tvertom vissa föremål till Skär-"gårds-flottans fördel, öfvergångna. Af resultatet inhemtas "likväl, att densamma skulle *under krig* ej blott kosta *nå-"got mer,* mycket mer, utan *ganska mycket mer* än en Li-"nie-flotta." - - - - "Jag vill dock ingalunda begagna nå-"gon "Jus talionis," och deraf draga slutsatser *emot* det "Sjöförsvars-vapen, som så exklusift hyllas, emedan min "tanka visserligen är, och alltid varit, att Skärgårds-flottan, "koste den hvad som helst, både i krig och fred, måste "finnas, äfven till betydligt ökad styrka emot nu; men jag "tror och vet, att detta kan förenas, med tillbörliga vid-"makthållandet af ett annat, ej mindre vigtigt vapen." - - -

Jag skulle säkerligen icke längre uppehålla mig vid Herr Öfversten och Riddaren Hagelstams libell om "*den riksfrätande Linie-skeppsbyggnaden*" (hvarannan sida), om han icke bland andra irrläror tillåtit sig ett tillmäle, som är kränkande för Styrelsen och dess Embetsmän, hvilket jag, besynnerligt nog, icke funnit vederlagdt uti de repliker han fått, ehuru denna vederläggning är så lätt att åstadkomma. Man har sagt, *och det är sant,* att 5 à 6 Skepp genast kunna utstyras i komplett skick, och detta icke såsom fordom, utan fullt i ordning i enlighet med alla de förbättringar, vetenskapernes stigande och tidens erfarenhet hos oss sjelfva, och andra makters bruk, föranledt. Den, som förstår saken, kan ej klandra, att Styrelsen icke kompletterar *samtelige* Linie-skeppen med *alla* de effekter, som erfordras för striden. Och den, som icke förstår sådant, men likväl befattar sig med att *vigilera*, jag vill icke säga *intrigera,* och leda opinionerne — orsakerna eller motiverna dertill må vara hvilka som helst — borde göra sig underrättad, huru det tillgår uti andra länders mariner, innan han går till väga som Herr Öfv. H. och konsorter. Någon ursäkt skulle väl kunna med-

gifvas, om det vore med svårighet förenadt att erhålla dylika uppgifter, men då vi på flottans alla stationer hafva Officerare, som de senare åren tjenstgjort uti Engelska och Fransyska Flottorne, af hvilka underrättelser kunnat erhållas, huru som det inom nämnde mariner tillgår; samt vi dessutom på eget språk *) hafva en detaljerad uppgift på det system, som verldens andra sjömakt, nemligen Frankrike följer, synes det mig föga hedrande att, så uthållande som man gör, klandra åtgärder, hvilka det vore oförsvarligt att annorlunda handhafva.

Jag hemställer, hvad vederbörande skulle säga, om man användt medel till anskaffande af tackling och ankartåg samt kommisspersedlar och dylikt gods, som förderfvas i förråderne. Åtminstone *borde Herr Öfverste Hagelstam känna,* att allt tjäradt tågvirke, hvaribland ett Skepps eller Fregatts ankartåg kosta flere 1000 Rdr, blifver förstockadt eller förbrändt, om det ligger obrukadt i 15 à 20 år. Herr Öfv. H. *borde förstå,* hvad följden kunde blifva, om flottan gick i affär med opålitlige brokar till kanonerne. *En hvar kan förstå,* att ylle-persedlar, såsom kardusflanell, flaggduk jemte kommiss- och sjuk-uppbörden, hvilket går till rätt artiga summor, lida af upplag. Herr Öfverste Hagelstam *borde veta,* att koppar skadas af att vara i sjön, och att skeppsbotten, hvilken är svaflad, bränd och harpojsad, icke behöfver koppras i och för konservation. Herr Öfverste Hagelstam *borde hafva sig bekant,* att gamla Reparationsdockan blifvit utvidgad, så att det största Skepp, vi äga, eller böra äga, kan vara förhydt, med den i förråden befintlige kopparen, på 48 timmar. Herr Öfverste Hagelstam *borde känna,* att vi äga en högst betydlig qvantitet otjäradt garn i förråderne till de bristande tacklingarne. Herr Öfverste Hagelstam *borde icke vara okunnig om,* att Styrelsen beslutat minska antalet af de dyra och ömtåliga ankartågen af hampa, och i stället bestämt sig för de snart sagdt outslitliga jerntågen, och har gjort allt, hvad göras kan, för att uppmuntra till inrikes fabrikation deraf. Herr Öfverste Hagelstam *borde likaledes känna,* att vi äga segelduks-fabriker i landet; och med kännedom om allt detta, *borde* Herr Öfverste Hagelstam slutligen *kunna* inse, att allt hvad som fattas våra Linieskepp, kan anskaffas "godt och nytt," t. o. m. jerntågen från England, och alla skeppen blifva kopprade samt de "*trasiga Zink-bottnarne på de gamla*" reparerade — inom kortare tid, än han hinner få sina hundradetals Kanonslupar af — "*färdigt virke*" i ordning *); och likväl vågar Herr Öfverste Hagelstam under exklamation af "*Fosterlands-känsla, egen uppmärksam erfarenhet*" m. m. uppträda och inför nationen, som han borde veta, icke i allmänhet kan med sakkännedom taga sådant allt i öfvervägande, klandra en varsamhet, hvilken det varit ett fel af Styrelsen och en vanheder för de derigerande Embetsmännen, att icke iakttaga.

*) I den förbisedda *Tidskriften i Sjöväsendet.*

En annan insinuation af Herr Öfverste Hagelstam bör jag icke eller låta obemärkt qvarstå.

Han anför (sid. 10) "Så mycket orimligare synes det "vara att dela våra knappa tillgångar och vilja hålla 2:ne "olika flottor (som icke kunna agera tillsamman) **), eller "både Skärgårds-flotta och Linie-flotta på en gång, då "vi till begge Flottornes alla Fartyg, Officerare, Man-

*) Detta förslag — egentligen af Friherre Lagerbjelke — klandrar jag visst icke, för den del det rörer städerne vid hafvet, utan gillar tvertom.

**) Vi skola strax tillse, huru det står till med hans oväld, och förmåga att fälla ett sådant prositift domslut.

"skap *) och Etablissementer m. m. icke hafva råd att "anslå mera än 1,242,000 Rdr, hvarigenom begge flottorne "oundvikligen måste förfalla och förfela ändamålet, eller "båda måste blifva alltför svaga och inkompletta." — — Detta allt hade jag visserligen förbigått, emedan jag tror mig hafva vederlagt alla dylika omotiverade, emot rätta förhållandet stridande, uppgifter, om icke Herr Öfv. H. fortfarit sålunda (sid. 11) "hvarigenom det äfven verkligen "händt, att allt sedan Franska Subsidii-Linie-flottan under "Gustaf III:s tid, har det beständigt gått baklänges, eller våra "Linie-skepp blifvit allt mindre och mindre till antal, ehuru "Sverige blott sedan 1809, på Karlskrona station bekostat "omkring 20 millioner Rdr; ty om våren 1790 hade vi 30 "Linie-skepp, samma år om hösten 14."

Det är — hvilket jag i det föregående anmärkt — en pligt af en hvar, som vill befatta sig med att leda opinionen i saker, hvilka röra Statens angelägenheter, att rådfråga Historien. Detta se vi, att Herr Öfv. H. gjort; men om de deraf dragne slutsatserne äga den oväld och det logiska samband, som uthärdar en rättvis pröfning, går jag nu att ådagalägga. Utom uppgiften, att Linie- och Skärgårds-flottor icke kunna agera tillsammans och att Karlskrona station sedan 1809 kostat 20 millioner, eller 670,000 årligen uti bortkastade penningar, hvilken summa högst betydligt kan nedsättas **), erkännes allt det öfriga såsom historiska fakta. Men mina slutsatser deraf skilja sig ifrån Herr Öfverste Hagelstams.

*) Ensamt till Officerare och Under-Officerare hafva vi sett, att hans besparings-förslag under fred absorberar circa 1 million; om härtill lägges årliga utgifter för manskapet, till aflöning, exercis och beklädnad, så är återstoden af 4:de Hufvudtitelns anslag lätt räknad.

**) Jag kan aldrig förmoda, att Herr Öfv. H. härmed menat andre medel än de, som åtgått till byggnader och misslyckade experimenter.

Gustaf III:s krig var ett alster af samma välberäknade, dock föga hederliga politik, som Ryssland utöfvade emot oss, efter fredsslutet 1807. Men Konungen var icke militär och aldraminst sjöman. Det var antingen en landsförrädare eller en högst miserabel sjömilitär, i fall han var Svensk, eller ock en bakslug missledare från ett främmande land, (ehuru både förut och efteråt känd som en utmärkt och kunskapsrik Sjö-Officer), som gaf Konungen det olyckliga rådet, att inkalla Linie-flottan till Wiborg. Hade han gifvit sig till tåls, högst 48 timmar, så hade Revels-flottan, 12 Linieskepp utom Fregatter, varit tagen, och derefter hade arméen och Skärgårds-flottan i Wiborg kunnat degageras. Den derpå följande segern vid Svensksund hade icke blifvit så dyrköpt, då Linie-flottan kunnat biträda, ty huru ärorik den än var, var den dock hvad man kallar hårdnackad. Detta torde vara obestridligt. Det är alltså förvånande, att en Officer, med den urskiljning man tilltror Herr Öfverste Hagelstam äga, kan lägga Linie-flottan till last, att mera än hälften deraf blef ett offer för de andra vapnens intresse, helst man påstår, att Konungen genom lika planlösa, eller uppsåtligt förvillande råd, som ofvannämnde, blifvit missledd att låta Skärgårdsflottan komma uti omförmälde belägenhet. Vare dermed huru som helst, så torde det kunna tagas för afgjordt, att om båda vapnen, (efter som de då voro delade), varit kommenderade såsom tillhörande en korps, och *kunnat* hafva *en* kraftfull befälhafvare, som ägt förtroende och fått derigera Sjövapnet med, så till sägandes, harmoni, så hade väl allt detsamma, som nu ägde rum — utom ingången till Wiborg, med dess följder — kunnat inträffa, men fredsvilkoren uti Werele, hade dikterats med ett helt annat språk, utanför Cronstadt, om Sverige haft i behåll sina 30 Linieskepp, med tillökning af 12 Ryska, hvilka ofelbart blifvit tagna derest, som förut nämdt är, den olyckliga befallningen att inlöpa till Wiborg icke mellankommit. Då

Sverige, oansedt den enorma förlust landet led genom misstaget i Sjövapnets begagnande, hvilket "*kunnat tillsammans agera*" till en fördelaktig utgång på kriget, likväl erhöll så pass drägliga fredsvilkor, som vi fingo, så vill det icke särdeles statsmanna-urskiljning till att inse, det vi under andra omständigheter kunde hafva betingat oss helt andra vilkor, än de snart sagdt snöpliga, att knappt få behålla våra gränsor, oaktadt vi förstört våra finanser, uppoffrat mera folk än vi nu, utom beväringen, förmå föra i striden, förstört våra ekeskogar och en godtrogen bundsförvants betydliga penninge-bidrag.

Sådane slutsatser synes mig endast lämpligen kunna dragas af den anförda tilldragelsen, hvaraf följden blef det af Herr Öfv. H. uppgifna, beklagligtvis sanna förhållandet, att "*Sverige om våren 1790 ägde 30, men samma år om "hösten endast 14 Linie-skepp.*"

Beträffande det så djerft framkastade påståendet, att Linie- och Skärgårds-fartyg icke kunna agera tillsamman, så äger det väl sin styfva riktighet, att om Skärgårdsflottan vågar sig ut på hafvet, så blifva dess kölar snart vända i vädret, men att Linie-flottan agerat tillsammans med Skärgårds-flottan och afgjort slaget, der den sistnämnda ensam ingenting förmått, vitsordas af flera tilldragelser inom vår egen marin,

Detta torde Herr Öfverste Hagelstam icke vilja vidgå, men hvarje sansad och tänkande man lärer icke kunna bestrida, att, utom den förut omnämnda händelsen i Wiborg 1790, der Skärgårds-flotta och armé nödgats kapitulera utan Linie-skeppens inträngande i skärgården, gifves 2:ne andra fall som jäfva Herr Öfv. H:s andragande. Huru hade väl den till Norrbotten 1809 afskickade styrka kunnat inom tvenne dagar ifrån Hernösand komma dit, utan Linie-

skeppens biträde? Månne medelst Ångfartyg? — Nej, ty om desse vågat sig ut på ett haf, öfver hvilket fienden haft väldet, så hade ett par Fregatter varit tillräckliga att vända kölarne i vädret på dem och hela armadan. Månne inomskärs, äfven med Ångfartyg? — Nej, ty det hade gått för långsamt, dels emedan vägen var längre, och nätterne icke kunde begagnas, dels emedan Ångfartygen icke förmått bogsera med den fart som Linie-skeppen. Dessutom hade hela expeditionen förfelats, ty sedan Skärgårds-fartygen med trupperne ombord hunnit till de stränder, fienden innehade, så hade passagen disputerats, och surprisen, på hvilken man räknade, omintetgjorts. Så var händelsen då, det vet hvar och en; dylikt kan också i framtiden inträffa.

En annan väl känd tilldragelse torde falla sig ännu mera besvärande för Herr Öfv. H., nemligen Norrska Flottiljens bortjagande ur sin förskansade position 1814. Här stred ett tappert folk för sin sjelfständighet. De kände, lika så säkert som Herr Öfverste Hagelstam, Skärgårdskriget och strategien der, och visste att taga sig till vara för surpriser genom "*stöd och hjelp af möjliga försänkningar, bomar eller kedjor öfver smala sund, försåter och bakhåll, jägare på stränderne, trånga pass, grunda, klippiga och inveklade lokaler m. m.*" hvartill Hvalörane väl låna sig, och der de trotsade sin fiende, Skärgårds-flottan, oaktadt den kommenderades af krigsvandt, purt, rent och obeblandadt Skärgårds-Officers-befäl, som förmodligen förstod att "göra diversioner samt förvilla, tournera och insnärja sin fiende." (Jag beder allmänheten om ursäkt, för detta skämt med författaren såsom represalier för hans uttryck om Linie-skepps-vurmare, *) och det rådet att

*) Det är att märka, att af sådane deltogo rätt många med heder, uti Ratans-Expeditionen. Kapten Hallgren vid Örlogs-flot-

nyttja tiden medan det ännu vore några qvar af den gamla rena stammen). Men Linie-skeppen hade icke väl hissat sine merssegel, förr än allt vek undan.

Denna sistnämnda tilldragelse är ock en svår stötesten, hvaremot Herr Öfverste Hagelstams förslag, med all sin mer än vanliga "kännedom om Svenska och Norrska "Skärgården," att blott och bart med Skärgårds-flotta försvara fäderneslandet, *borde stranda.* Hela verlden, om än icke Herr Öfv. H., vet nu, att Svenska Linie-skepp inträngde uti denna för dem fremmande skärgård. Att detta låter sig göra ännu en gång, förstår hvar och en, som vill förstå. Om det vore försvarligt att uti publikt tryck uppräkna *alla — ja det högst betydligt stora antalet hamnar, hvaraf den 200 mil långa skärgården består, hvarest icke större motigheter förekomma än vid Hvalöarne,* (hvarje *sjöman*, som äger Tit. af Klints Special-kort och tryckta Kust-beskrifning, märker detta vid första påseende,) så skulle de, som hafva sig Hvalö- och Porkala-affärerne bekante och nu trott på Herr Öfv. H:s ord, säkerligen, i stället att låta sig af honom förvilla, ofelbart inse, att en ofantlig Skärgårds-flotta, ännu talrikare än den jag här förut upptagit, erfordras för att med fullkomlig visshet skydda landet på alla punkter. En ströfkorps af 6 à 8000 man, på en eskader, skulle kunna tvinga Sveriges hela stridbara befolkning under vapen, och likfullt skulle denna eskader kunna lyckas att någorstädes bryta sig in. På huru många punkter kunna vi väl åstadkomma ett sådant försvar som vid Hvalöarne? Ännu mindre ett dubbelt så

tan utmärkte sig der, och dog af en erhållen blessyr. Och 1829 (den största Skärgårds-exercis som förevarit efter flottornas sammanslagning) voro de fleste Officerare och Under-Officerare från Carlskrona. Jag skulle tro, att Herr Öfv. H. hvarken har okunnighet eller slurf att förebrå dem.

starkt; och äfven i detta fall hade denna starka position fått duka under för den styrka af Linie- och Skärgårds-fartyg, vi då ägde; och hvad vill det säga emot, hvad Ryssland kan sända?

Må vi derföre noga taga oss till vara för de olyckor, som kunna blifva följden, om vi tro allt, hvad man vill lägga det vapen till last, som hittills varit fäderneslandets stöd. Vaktom oss för en skef politik, kvartill hörer ett för högt uppjagadt begrepp om Skärgårds-fartygens förmåga att *ensamt* skydda landet. Låtom oss tro, *efter det är sant, och autentikt kan bevisas*, att både Linie- och Skärgårds-flottan, med vårt knappa anslag, icke allenast blifvit vårdade utan ock tillökta i antal, och fartygen kompletterade, så vidt det med en klok beräkning bordt ske *). Låtom oss vara öfvertygade att, om vi fullfölja den snillrike Thunbergs plan för bevarande af Rikets dyrbaraste krigs-materiel, och i sådant afseende öka årliga anslaget till $1\frac{1}{2}$ million, så behöfver Sjövapnet icke större statsbidrag för att inom 20 år komma på den ståndpunkt, hvarpå vi, till trygghet mot fiendtliga anfall, samt till beskyddande af Rikets sjelfständighet, jemväl med afseende på möjligen blifvande allierade Makters grundade anspråk, städse böra hålla vårt Sjöförsvar. Då skola våra efterkommande icke kunna förebrå oss, såsom vi oss sjelfve och våra föregångare, att i stället för att afse circa $\frac{3}{4}$ million, fördelad på 6 à 8 år, till den högst nödvändiga Dockebyggnaden, hafva — (som Herr Öfv. H. påstår), — låtit 20 millioner bortsmälta på 30 år. Då skola vi, genom den hjelpsändning vi hafva att vänta af allierа-

*) Herr Öfv. H:s larmande öfver vårt ringa antal Bombkanoner, kan icke träffa Styrelsen, hvilken vid Riksdagarne fått afslag på begärde anslag dertill.

de *) icke blifva beroende af annat än vår egen Styrelses ordnanden, och icke riskera att se våra kuster härjade, såsom 1719, då vi ej förmådde, eller icke insågo nödvändigheten, att utrusta vår egen talrika flotta, men i stället anförtrodde oss åt den Engelska, som låg overksam i Sundet.

Fäderneslandets Styrelse-former hafva nu erhållit en förändrad organisation. Flottans ekonomiska Öfverstyrelse har aldrig varit ändamålsenligt organiserad. De täta förändringarne deruti, äro tydligaste beviset derpå. Deraf har vapnet lidit. Måtte det nu blifva bättre. Jag hyser denna förhoppning; och om vi få en fast Öfverstyrelse, hvilande på solida institutioner, så få vi ock en garanti, att Sjövapnets angelägenheter, icke ens temporärt, kunna ryckas ur deras sammanhang; och då kunna vi vara förvissade, att detta vapen alltid skall gå framåt, och att det hos nationen skall bibehålla ett förtroende, som man beklagligtvis nu bemödar sig att störa.

Carlskrona i Maj 1840. C. Lagerberg.

---

*) Utan att gå längre tillbaka uti betraktelser öfver verldshändelserna, än de närvarande uti Orienten, är det lätt att förstå, att de större Sjömakterna icke kunna tillåta Skandinaviens inkräktning af Ryssland. Orienten är egentligen icke annat än en debouché för Englands fabrikater, och Frankrikes galanterikram. Skandinavien åter är, i synnerhet det förstnämnda landets, förlagsman för rudimaterier, som snart sagdt utgöra vilkoret för dess handelsrörelse. Annorlunda bleſve förhållandet, om Sveriges jern-tillgångar ägdes af Ryssar. Dessa låto säkerligen icke såsom vi, utföra jernet oförädladt för att *köpa och hemta det åter för några tusende procents förhöjdt pris;* ty ofelbart vinlade de sig mera än vi, att lära sig manufakturera det, för ej mindre eget, än andra länders, isynnerhet den nya verldens, behof, och behålla arbetslönen sjelfve. Men ehuru vi kunna vara säkre att erhålla bistånd af Engelsmännen, så vaktom oss att anförtro dem ledningen af vårt yttre försvar! Hafva vi — det vi ock, utan spillet inom oss sjelfve, kunnat hafva — två tredjedelar af hvad som erfordras till ett ändamålsenligt Sjöförsvar, så kan hjelpsändning säkrare påräknas, då den otvifvelaktigt lemnas lika villigt, som den begäres. Hafva vi deremot sjelfve intet annat än Skärgårds-försvar, så fordras en hel flotta utifrån. Denna, om den icke kom för sent för första kampanjen, vågar man icke släppa hem emot vintren, af farhåga för invasioner sedan den afgått, eller innan den kan hinna hit åter nästa vår. Att bibehålla 60 à 70,000 man tältande på klipporne uti Skärgårdarne, så länge som en Rysk Eskader, med några tusende man, kan utan risk hålla sjön, låter icke tänka sig; och följaktligen är, åtminstone hela södra Sverige, till pris, sedan hjelp-flottan, af omtanka för egen säkerhet, afgått från ett stormigt haf, der den icke har någon hamn. *Att inrymma den* (hjelp-flottan) *i en Svensk hamn öfver vintern, och förse den med alla dess behof,* är — åtminstone synes mig så — högst betänkligt.

England understödde (naturligtvis obemärkt) Brasiliens bemödande att göra sig oafhängigt af Portugal — andra händelser att förtiga —, och den nyfödda statens guld föll genast, måhända för evärdeliga tider, uti Engelsmännens händer. - -

Nej vaktom oss för beroendet af en politisk vän, det kan blifva oss lika farligt som ovänskapen af en politisk fiende. Detta är en af erfarenheten bekräftad regel, som mången mähända icke behörigen betänker.

Enär blott ett inskränkt antal exemplar af förestående "Erinringar" blifvit tryckte, och desse icke äro tillgänglige i Bokhandeln, har Redaktionen trott sig gå respektive Subskribenters önskan till möte med artikelns upptagande i denna Tidskrift, hvars föremål — (utan att egentligen omfatta någon polemik) — är att meddela det, som i ett eller annat afseende har gemenskap med Sjöväsendet.

Redaktionen.

Rapport till Marin-Ministern rörande Hvalfisk-fångsten i Stilla Hafvet. *)

Herr Amiral och Minister!

Enligt Tit. Order får jag härmed äran framställa resultatet af mina anmärkningar öfver Hvalfisket i allmänhet; det bästa slags fartyg, som dertill böra begagnas; hvad som bör iakttagas vid dessa fartygs konstruktion; den uppmärksamhet som bör lemnas åt deras utrustning, befäls och besättnings sammansättning, samt slutligen några reflexioner öfver disciplinen, de olika slagen af fiske, de förmånligaste trakter, som böra besökas, samt det beskydd som denna näring bör åtnjuta.

Hvalfisket är en af Sjöväsendets grenar, som för sina omedelbara resultater tyckes hafva största rätt till Regeringens beskydd.

Såsom Skola betraktad, bereder denna sjöfart ovedersägligen de bästa och mest oförskräckta sjömän. Dessa Fiskare, som lefva ibland sitt yrkes dagliga faror, vänja sig att trotsa dem, och anse ingenting svårt; varande årtal ombord, alltid under segel, och vid olika temperaturer, blifva de skicklige Matroser, och vänja sig vid alla klimater; rullnings- och stampnings-rörelserna sluta på sätt och vis med att utgöra ett element af deras fysiska konstitution, nödvändigt för deras tillvaro; och slutligen — må man tillåta mig detta uttryck — hafva de fått till en del samma vanor, som den store Navigatören, hvilken utgör föremålet för deras förföljelser.

*) Rapport-Författaren är Herr Dupetit Thouars, Capitaine de Vaisseau i Fransyska Flottan. Denne Kapten återkom till Brest förliden höst från en resa omkring jorden med Fregatten Venus, och hade haft sig uppdraget, att under vistelsen i Stilla Hafvet fullständigt utreda ifrågavarande ämne.

Ur politico-ekonomiska och materiela fördelars synpunkt betraktad, förtjenar denna industri den allvarligaste uppmärksamhet; den sysselsätter en ansenlig del verksamma kustboer, som i de dertill erforderliga fartygens byggnad, förfärdigande och tillredande af alla de artiklar, som äro oumbärliga för deras utrustning, finna talrika medel till sysselsättning och att, i välstånd, uppdraga en plantskola af arbetare i alla yrken, hvilka en dag skola träda i de förras fotspår, och i krigstider vara att påräkna för Örlogs-Varfven.

Hvalfiskrarnes återkomst till Frankrike medför rika produkter, hvilka, nedlagde på handelsvågen, utsprida nya grundämnen till arbete och välstånd, och förekomma vår egen iudustris skattande till utlänningarne för dessa rudimaterier.

Dessa produkter användas i allmänhet i garfverierna och tvålfabrikerna; men skulle äfven med fördel kunna begagnas till lysningsämne i städerna.

Det är att förmoda, att vallraten, ehuru ännu icke allmänt känd i Frankrike, och icke begagnad till ångmachiners underhåll, slutligen skall blifva ifrigt efterfrågad, i anseende till de egenskaper den företrädesvis äger, framför alla feta ämnen, som härtill begagnas.

De kunskaper, som bibringats våra skickligaste Koffer-di-Kaptener (Capitaine au long cours), äro en borgen att Befälhafvarne å Hvalfångst-fartygen skola göra tidt och ofta noggranna ortbestämmelser för de hittills dunkelt kända öar, hvilka finnas i de farvatten, som af dem besökas.

Med kännedom om de hamnar och redder, de besöka, skola de blifva af utmärkt nytta ombord på de af Statens fartyg, som i krigstid behöfva kryssa i dessa farvatten.

De bästa fartyg att använda till Hvalfiske, och nödiga vilkor vid dessas Konstruktion.

Det synes bekräftadt af erfarenheten, att fartyg om 350 à 450 tonneaux, äro de, som bäst passa till idkande af denna näring; mindre fartyg hafva den olägenheten, att der icke finnes en sådan plats för båtarne, att de hastigt och ledigt kunna sättas ut, och tillika vara skyddade då hög sjö inträffar. Placerandet af koknings-apparaterne är på de sednare mycket svårare, och det rum, som bör vara fritt på däck, blir till den grad inskränkt, att göromålen icke kunna ske hvarken med samma skyndsamhet eller samma säkerhet för tranfaten. Stufningen äfvensom rummets brytning, för att der placera trankärlen, blir mödosammare; och slutligen emedan expeditionens långvarighet är nära nog densamma, i anseende till afståndet emellan rustningsorten och fiskeri-trakterna, blifva en mängd omkostnader icke betydligt olika betungande; men laddningarne mycket mindre.

Användandet af större fartyg skulle medföra fördelar i alla de fall vi anfört; men dessa fördelar skulle vara mera än motvägda af den tidsutdrägt för expeditionen, som en mycket större drägtighet skulle förorsaka; den ibland Fransyska besättningar under långa resor redan nu

rådande håglöshet, skulle derigenom blifva ännu större, och till stort mehn för företaget; och i anseende till den långa tid, som nu redan behöfves för dessa resor, vore det då att befara, att skador uti skråf, tackling, amunition eller proviant tilltoge, samt nödgade dessa fartyg till reparations-omkostnader och nya utredningars förskaffande, hvarpå alltid Redarne och fisket skulle lida.

Det är icke likgiltigt att till hvalfiske använda hvad fartyg som helst, om också lästetalet skulle vara det erforderliga; detta är ett fel, som blifvit begånget af några handlande, hvilka afsändt hvalfiskare; gamla fartyg, förr använda till resor på Indierna och nästan alltid af dålig beskaffenhet, hafva medfört olyckor, eller förorsakat kostbara reparationer, som skadat framgången af dessa expeditioner.

De fartyg, som skickas på fiske, böra vara särskildt konstruerade dertill; den största omsorg bör vara egnad vid deras byggnad; det är nödvändigt att de äro ganska starkt förtimrade, väl förbundne samt förstärkte i bogen, så att de alltid kunna uthärda det hårda väder, för hvilket de blifva utsatte, och jemväl påstötning mot ismassor.

Ett dylikt fartyg bör, då det lemnar första hamnen, hafva allt hvad som erfordras för en säker navigering under 36 à 40 månader, utan att behöfva göra reparationer eller uppköp af utredningar.

Då nämnde omständigheter vid byggandet uraktlåtas, händer det att, oberäknadt de i fremmande hamnar alltid ruinerande reparationer, om dessa fartyg blifva läck, besättningarne oupphörligt måste pumpa, blifva deraf uttröttade, modfälda, vårdslösa fisket, och rymma vid första tillfälle.

Det är visserligen ganska fördelaktigt, att ett fartyg städse äger alla till välsegling, och biliggning utan för mycken afdrift, nödvändiga egenskaper; men om det finnes ett yrke, der dessa vilkor äro oeftergifliga, är det vid jagten efter hvalfiskarne, och synnerligast efter kaskeloterna.

Då en hval träffats af harpunen, styr den vanligtvis mot vinden; skeppet måste då göra små slag för att vinna i denna direktion samt följa fisken, för att icke blottställa sig för att förlora den eller båtarne, och understundom båda delarne, hvilket allt för ofta inträffar.

Ett välseglande fartyg slår sig lätt upp i lofvart, återtager sina båtar och går i arbete med att insamla späcket, då deremot ett, som saknar denna fördel, stundom behöfver lång tid, för att upphinna sina båtar, som med möda bogsera prisen; och om hårdt väder påkommer, befinna dessa sig ofta tvungne att öfvergifva den, för att rädda sig sjelfva.

När en hvalfiskare befinner sig i en trakt, der ström sätter med någon hastighet, återvinner ett välseglande fartyg, sedan späcket är inlastadt, fort nog det ställe, der hvalarne företrädesvis hålla sig; det fartyg åter, som saknar denna egenskap, drifver längre ned i lä, medan den fångade hvalen spolieras, och för att återvinna fiskningstrakten, förlorar det en betydlig och dyrbar tid, under hvilken det skulle kunnat göra en ny fångst.

Om det blir sen årstid, der man befinner sig, och man måste byta om farvatten, anländer det snällseglande fartyget hastigt och profiterar af bristen på konkurrens derstädes, då deremot dödseglaren förtär sin proviant och vatten, utan någon fromma för rederiet.

Vare nu nog sagdt rörande denna punkt, för att bevisa i hvad mån snällseglingen väsendtligt bidrager till den framgång, man lofvar sig; en ganska vigtig fördel härflyter tillika deraf, nemt. nitet hos besättningen, som vid jemförelsen och företrädet framför andra, det må nu vara aldrig så obetydligt, fördubblar sin ifver och sina krafter, hvilket alltid medför de bästa utsigter för en lycklig utgång.

Sedan jag nu ordat om fartyget, skall jag fästa uppmärksamheten vid åtskillige föremål, som mera uteslutande tillhöra fisket. I allmänhet bör intet förbises vid detta slags utrustningar.

Man inser lätt att, om det är nödvändigt, att fartyget är i godt stånd, det icke är mindre nödvändigt, att alla utrustnings-effekter äro af yppersta beskaffenhet; ty hvarje slags nödtvungen upphandling af segel eller tackling, hindrar fisket och ger anledning att söka hamn, hvilket allt för rederiet känbart minskar den påräknade vinsten.

Hvarje Kapten, som är mån om att lyckas i sitt företag, bör använda den aldra yttersta grad af uppmärksamhet vid valet af sina båtar; hela fisket beror ofta af detta val.

Icke mindre beror det af hans linor, harpuner, lansar, åror m. m. Alla dessa persedlar böra medhafvas både i mängd och af yppersta qvalité; ingen försumlighet eller småsinnad hushållsaktighet bör äga rum vid förskaffandet af alla dessa förnödenheter.

Likaledes bör en stor vigt fästas vid besigtningen af kärlen, som äro ämnade till tranen; de böra vara väl beskaffade, banden hårdt åtdragne och till alla delar förfär-

digade med omsorg; då förhållandet icke är sådant, blottställer man sig för ansenliga förluster. I allmänhet böra dessa kärl blott begagnas *en* resa. Sak samma beträffande båtar, åror och nästan all redskap, som hör till detta yrke.

Valet af pannor och ugnens konstruktion bör äfven utgöra föremål för Kaptenens uppmärksamhet.

Ugnen placeras midskepps och öfver en bassin fyld med vatten, för att förekomma eldsvåda; brandjernen böra vara så högt öfver bottnen, att man lätteligen kan borttaga den nedfallna askan; före afseglingen gör man klokt uti att försöka den. Några förbättringar äro uppfunne i detaljerne; jag förmodar det vara öfverflödigt att uppmana till deras antagande emedan fördelarne äro erkände.

Provianteringen.

Vi hafva sett, hvilken grad af noggrannhet materielen af utrustningen fordrar; beskaffenheten, mängden och vårdandet af provianten för expeditionen erfordrar icke mindre uppmärksamhet å Kaptenens sida.

Det aldraminsta, som felar, vare sig beträffande beskaffenheten eller qvaliteten, som bör bestås för hvar och en, åstadkommer nästan alltid missnöje och modstulenhet hos besättningen; hvarje sjöman vet väl, att det olyckligtvis är endast *ett enda kort steg* ifrån denna sinnesstämning till myteriet.

Derföre är det af högsta vigt för framgången af oftanämnde företag, att förekomma dylika oordningar, genom att endast proviantera med artiklar af den utsöktaste beskaffenhet, samt att uti så väl matrosernes som öfriges kontrakter stadga qvantiteten och slaget af den föda, de

skola erhålla; äfvensom den ersättning hvartill de äro berättigade, i händelse af haveri eller omöjlighet att lemna den öfverenskomna rationen.

Om förfriskningar under loppet af fisket.

Något alldeles oumbärligt för besättningarne på hvalfångst-fartygen under de långa och mödosamma resorna, är färsk proviant, vegetabilier och stundom frukter, samt någon hvila i de hamnar, hvarest man kan låta folket gå i land, utan att man behöfver befara rymning eller svekfulla innevånare.

De hamnar i Stilla Hafvet, som erbjuda de största fördelar i alla afseenden, och som äro belägne i de farvatten, som besökas af Hvalfiskrarne, äro:

Talcahuano, på kusten af Chili;
Payta, på kusten af Peru;
Carlsön, i Post-bugten vid Galopagos;
Monterey, på kusten af Hög-Californien;
San-Francisco, d:o d:o;
Honorourou, på Sandwichs-öarne;
Papeite, på ön Otahiti;
Ikanamawi-ön, i Ö-Bugten vid Nya Zeland;
Hobart Town i Van Diemens land.

Alla dessa hamnar äro lätta att göra an, och ankarsättningarne, äro der ganska säkra; vegetabilier och frukter finnas i öfverflöd och till goda priser; besättningarne kunna gå i land utan olägenhet, för att få hvila och samla nya krafter — nödvändiga vilkor för att skörbjuggen och dess förskräckliga följder må uteblifva. —

Sålunda bör ett rederi, med afseende på sin fördel, långt ifrån att förbjuda, tvertom anbefalla sina Kaptener

att söka hamn så ofta minsta symptomer till skörbjugg visa sig, och, om möjligt är, böra de icke ens dröja så länge. En gång hvar fjerde månad synes mig oundvikligt; och i fall omständigheterne tillåto, vore det önskvärdt, att det kunde ske en gång hvar tredje.

Under uppehållen i ofvannämnde hamnar kunna Kaptenerne, i anseende till de säkra ankarsättningarne, låta ommura sina ugnar, om så erfordras, förse tackling och segel samt fylla den färdiga tranen på fat; låta öfverse fat-förrådet, samt vidtaga alla nödvändiga åtgärder för en ny kryssning. Öfverallt kunna de bestrida sina utgifter med tran, eller, hvad som tör hända vore ännu förmånligare för rederiet, med tobak, krut, filtar eller andra ylletyger af god sort.

Instruktioner för Kaptenerne af deras Redare.

Herrar Redare äro tvifvelsutan öfvertygade om den sanningen, att framgången af deras fisknings-expeditioner väsendtligast beror på det val, de göra af Kaptener, åt hvilka de anförtro sina fartyg; denna öfvertygelse är af stor vigt, äfvensom den, att de Befälhafvare, som förbinda sig att bevaka Redarnes fördelar, måtte vara kunnige, med ljust förstånd, samt otillvitliga till sin konduit, så att de vinna aktning och vördnad, hvilket är oundgängligt för att kunna tillhålla hvar och en att fullgöra sin skyldighet.

Desse Kaptener böra äga en fullkomlig kännedom om fisket och ledningen af detta yrke; men det är alldeles icke nödvändigt, att de sjelfve äro fiskare; detta är blott en af vana alstrad fördom, som hos oss ännu bibehålles, hvaremot Amerikanare och Engelsmän, nu mera, äro fullt öfvertygade om fördelen deraf att Kaptenen städse förblifver

ombord, och det är efter moget öfvervägande af denna fråga, som jag är förvissad om, att de hafva rätt.

En obildad Kapten, som endast kan harpunera en hval och öfverlasta sig, är tusendfallt skadligare för fartyet, än en i handtverket okunnig; han blottställer det stundligen, och åtnjuter intet företräde bland besättningen; och än mer, han är ofta den förste, som gifver exempel af den skadligaste liderlighet, i hvilken han inleder sina matroser, dem han sedermera icke kan bringa till subordination.

Om alltför täta och obehöfliga tillankarsgåenden kunna ruinera ett rederi, är dock ett absolut förbud i detta fall icke mindre skadligt för allas intresse.

En Kapten, bunden af sin Redares bestämda förbud, skulle vara blottställd för att se skörbjuggen göra hastiga härjningar bland besättningen på sitt fartyg, hvilket härigenom icke skulle vara i stånd att fortsätta expeditionen.

Det är genom ett klokt medgifvande att få gå i hamn, som man förekommer både denna olycka och den modfäldhet, som yppar sig ibland besättningarne under alltför långa kryssningar utan förfriskning eller hvila.

Det är ingen sann vinst för en Redare att vara sparsam vid upphandlingen af lifsmedel och förfriskningar; tvertom, de ökade utgifter, han gjort, för att få expeditions-provianten af prima sort, och förfriskningar i de hamnar fartyget besöker, blifva honom med procent ersatte af besättningens raskare arbete. Dessutom erhåller han, genom sina omsorger i dessa afseenden, den bästa garanti om framgång i sina företag. Ehuru erfarenheten gifver vid handen de bästa farvatten för hvalfiskfartygen att besöka, böra dock ej Herrar Redare alltför absolut

bestämma deras Kapteners march-route. Ibland händer det, att hvalen icke vankas, der man befinner sig, förr än emot slutet af årstiden; vid sådane tillfällen måste man vara autoriserad att dröja; ty alltför noggranna order skulle i vissa fall gifva anledning till förfelad expedition.

Ofta inträffar det, att hvalarne, församlade i stora flockar i vissa trakter, uppehålla sig derstädes hela månader, oaktadt de häftiga förföljelser de lida.

(Fortsättning.)

OFFICIELLA STADGANDEN.

(Forts. från sid. 125, 2 Häftet 1839.)

104:o Kongl. Maj:t har i nåder bifallit följande förändringar uti Reglementet för Amiralitets-Barnhusinrättningen i Karlskrona, nemligen a) Inseendet öfver Flickskolan utöfvas af en Direktion, bestående af tretton damer, som sig emellan välja Ordförande. De hafva tillsynen hvar sin månad, samt få sig till biträde adjungera andra af Amiralitets-statens hustrur. b) Flickorna få efter Direktionens pröfning qvarblifva i Skolan till högst 16 år. c) I stället för det förr vanliga kontanta underhållet utdelas till flickorna beklädnad, och vid utgåendet ur Skolan en i kläder bestående utstyrsel. d) Gossarne få fortfarande behålla det kontanta underhållet, men om någon af dem är illa beklädd, kan honom i stället gifvas kläder. e) När Skolans egna arbeten det medgifva, få flickorna förfärdiga främmande arbeten, hvarom då öfverenskommes med Lärarinnan. f) Att Lärarinnan får en tillökning af Trettio Riksdaler om året; m. m. Kongl. brefvet den 8 Januari 1839.

105:o I afseende på Blekingska Båtsmans-Indelningen har Kongl. Maj:t i nåder förordnat, att vakanserne få tillsättas under loppet af åren 1839, 1840 och 1841 till en tredjedel hvarje år, m. m. Kongl. brefvet den 15 Januari 1839.

106:o Ansvar för Beväringsmanskap, som efter slutade vapenöfningar, under hemmarch från mötesplatsen öfver-

gifva kommenderingen, innan det blifvit af Befälhafvaren hemförlofvadt, behöfves ej, enär Kongl. kungörelsen den 27 Oktober 1812 i 18 §. innehåller, att beväringsmanskapet skall, sedan det till tjenst blifvit uppbådadt, vara underkastadt samma lydnad och skyldigheter, som den öfriga Krigsmakten, enligt Författningar och Krigs-artiklar, efter hvilka äfven förbrytelser deremot böra straffas och beifras; dock bör Beväringsmanskapet, innan det från mötesplatsen aftågar, af befälet erinras om, hvad detsamma under hemresan åligger iakttaga. Kongl. brefvet den 23 Januari 1839.

107:o Kongl. Maj:t har i nåder befallt: a) att från och med år 1839 Matroser och Jungmän skola bestås 30 Rdr beklädnads-ersättning, för hvilket anslag beklädnads-persedlar böra anskaffas; b) att aptering af ekevirke hädanefter ej sker oftare än hvart tredje eller högst hvart annat år; c) att Hampspinnare vid Karlskrona station äro pligtige att, så länge de äro i Kronans tjenst, nu såsom tillförne, jemte hampspinningen biträda med pumpning och vakthållning i Flottan, då sådant påfordras; d) att de vid Sjö-Artilleri-Regementet anstälde 3 Konstaplar med 240 Rdr löneförmåner, i stat skola benämnas Fanjunkare. Förvaltn. bref den 18 Februari 1839.

108:o General-Mönster-Kommissarie vid Båtsmanshållet får trettio dagars afslutnings-traktamente. Kongl. brefvet den 19 Februari 1839.

109:o Till Officer vid Sjö-Artilleri-Regementet får, med undantag af från Krigs-Akamemien utexaminerade Kadetter, i fredlig tid ingen föreslås, utan att hafva undergått Officers-examen och tjenstgjort som Under-Officer minst ett år, eller den som med approbation tagit den vid arméens läroverk föreskrifna Officers-examen, tjenstgjort som Under-Officer ett år, samt vid läroverket i Carlskrona tagit serskild examen i de ämnen, som tillhöra Sjö-Artilleriets Officerare utöfver hvad som fordras för Landtarméen. Chefen för Stor-Amirals-Emb. 1:a afd. skrifvelse den 22 Mars 1839.

110:o Aflöning för dem af värfvade manskapet, som straffas med arrest vid vatten och bröd, tillfaller i första rummet Regementets matinrättning. Kongl. brefvet den 18 April 1839.

111:o Reglemente, som bestämmer storleken af krutladdningarne till alla eldvapen å Kongl. Maj:ts Flotta och dess underlydande Fästningar, är af Kongl. Maj:t i nåder fastställdt den 15 Maj 1839.

112:o Briggen Snappopp öfverlemnas såsom Exercisfartyg till Stockholms station. Kongl. brefvet den 10 Augusti 1839. (inhiberas tills vidare.)

113:o Aflöningsmedel, som innestå för till sjöss kommenderade eller permitterade personer af Flottans alla Stater och Korpser, fastställes till sex år, men i afseende på fordringar för icke till sjöss kommenderade eller permitterade, bör Kongl. Kungörelsen den 8 September 1824 lända till efterrättelse. Kongl. brefvet den 31 Augusti 1839. Förvaltn. af Sjöär. kungörelse den 3 Oktober samma år.

114:o Städernes Båtsmanshåll är regleradt, och en ny fördelning för utgörande af de förut bestämda 885 man fastställd, grundad dels på hvarje stads innehafvande jord samt hus och tomter, dels på borgerlig rörelse. Kongl. brefvet den 21 September 1839.

115:o Öfver Flottans fastigheter föres ej särskild Lig-

gare, utan gör General-Husbesigtnings-Instrumentet tillfyllest. Kongl. brefvet den 1 November 1839.

116:o Amiralitets-Pastors- och Compastors-tjenster få tills vidare, och intill dess Kongl. Maj:t fattat nådigt beslut, om den högre tjenstårsberäkningen må bibehållas eller icke, ej tillsättas, utan böra af tillförordnade Vikarier förrättas. Kongl. brefvet den 16 November 1839.

117:o Samtelige Regements- och Korps-Chefer böra årligen inom den 1 Maj till Riddarhus-Direktionen insända uppgifter på de adliga personer, som vid Regementet eller Korpsen åtnjuta så stor lön, att bevillning deraf bör utgå, tillika med uppgift på orten der de äro stationerade. Riddarhus-Direktionens Cirkul. den 30 December 1839.

118:o Ny Rotebok för Båtsmans-Indelnings-Kompanierne i Blekinge Län, på nådig befallning, utfärdad af Förvaltningen af Sjöärenderna 1839.

119:o Till sjöfart permitterad, Flottan tillhörande Under-Officer, Matros och Jungman eller annan gemenskap, som 6 månader utöfver erhållen inrikes, eller ett år utöfver beviljad utrikes permission, ifrån stationen och Flottans tjenst, utan anmäldt och styrkt laga förfall, uteblifver, skall derefter ur rullorne afföras, och vid samma tid förlora sine på stat innehafvande löneförmåner. Kongl. brefvet den 24 Februari 1840.

120:o Fyrbyggnaden på Utklippan skall fortgå så, att lysningen derå kan börjas från och med den 1 nästkommande Oktober. Förv. af Sjöärend. skrifv. d. 13 Mars 1840.

121:o Vid rekryteringssättet af Båtsmän inom Roterings-Kompanierna på Gottland är, för 1:a Kompaniet (hvars

Rothållare sig derom förenat) i nåder stadgadt, att, i stället att, såsom nu sker, Rekryt anskaffas af den rote, som inom rekryteringsskiftet är dertill i tur, skall den vakante roten anskaffa rekryt, emot rättighet att af den i tur varande rekryteringsskyldige roten undfå en bestämd rekryteringsafgift, som hvarje år af Norra Häradets fullmäktige bestämmes. Kongl. brefvet den 24 Mars 1840.

122:o För nedannämde kalibrer af kanoner upphäfves de bestämmelser, som innehållas i det under den 17 September 1831 i nåder fastställde kaliber-system, nemligen:

30 ℔:ge kanoner.

7 tums mörsare och bombkanoner.

9 tums d:o — d:o —

11 tums d:o — d:o —

För dessa kalibrer, äfvensom för 6½ tums (60 ℔:ge) bombkanoner, skola framdeles de i efterföljande tabell uti Svenska decimal-tum anförde dimensioner för kalibrar och projektil-diametrar blifva gällande, på sätt de i tabellen upptagne bestämmelser utvisa.

	Kalibrer.	Kalibrernes tolerans nedåt.	Projektilernes minsta champlun.	Största spelrum.
30-℔ge kanoner	5,63	0,02	5,46	0,17
6½ tums bombkanoner . . .	6,81	0,02	6,63	0,18
7 tums mörsare o. bombkan.	7,62	0,02	7,44	0,18
9 tums d:o — d:o —	bestämmes framdeles.	0,02	9,43	—
11 tums d:o — d:o —	11,0	0,02	10,78	0,22

Alla kalibrerne äro oföränderligen bestämde ända till sista siffran. Projektilernes diameter får aldrig vara min-

dre, men väl större än den bestämda minsta champlundiametern. Vederbörande Embetsmyndigheter måga, vid ny tillverkning af projektiler, bestämma storleken af de champluner, som för besigtningen erfordras, dock ej under minimum. Kongl. brefvet den 13 April 1840.

123:o I följd af den, genom Kongl. Maj:ts nådiga bifall till Riksens Ständers underdåniga skrifvelse den 14 sistl. Mars, under den 16 Maj d. å. beslutade nya organisationen af Stats-Rådet, har ett Stats-Råd tillika blifvit utsedd att vara Chef och föredragande för Sjöförsvars-Departementet, hvarjemte blifvit i nåder stadgadt: 1:o att den expedition, hvarifrån Konungens nådiga befallningar i kommandoväg hädanefter komma att utfärdas, kallas: *Sjöförsvars-Departementets Kommando-expedition.* 2:o Att alla anmälanden, förslager m. m. som hittills ingått till General-Adjutants-expeditionen för Flottan, hädanefter skola ingå till nämnde Kommando-expedition, hvaremot alla handlingar, som jemlikt hittills gällande författningar och stadganden ingått till Krigs-expeditionen af Konungens Kansli, hädanefter skola ingå och adresseras till *Sjöförsvars-Departementets Kansli-expedition.* Kongl Maj:ts nådiga bref den 16 Maj 1840.

Förändringar inom Kongl. Maj:ts Flotta, sedan 1840 års början.

a) Befordrade:

Till Vice-Amiral vid Flottan: Kontre Amiralen och Kommendören m. m. Otto Gustaf Nordenskiöld, den 2 Juni.

Till Kommendör-Kapten vid d:o: Kaptenen och Ridd. P. G. Hjelm, den 24 Febr.

Till Kapten vid d:o: Premier-Löjtn. P. A. Lundström, den 24 Febr.

Till Premier-Löjtnanter vid d:o: Sekond-Löjtnanterne C. A. Bäckström den 24 Jan., L. A. Bratt den 15 Febr., A. Olivecrona den 24 Febr., P. W. Pihlgard den 10 Mars, P. A. K. Lagerstråle den 4 Maj, samt A. G. Nordenskiöld den 9 Juni.

Till Löjtnants rang och distinktion: Sekond-Löjtn. Frih. C. F. v. Schverin den 24 Jan., J. Ekman den 15 Febr., P. F. Meinander den 24 Febr., J. L. Melander, och C. J. Hjerta den 10 Mars, C. J. L. Hjort den 4 Maj, samt A. M. Klingspor den 9 Juni.

Till Sekond-Löjtnanter vid Flottan: Ynglingen H. L. Sundevall den 15 Febr., Konst. Understyrmannen A. v. Hejdenstam den 24 Febr, Understyrmannen A. S. v. Krusenstierna, och Ynglingen O. Lindblom den 10 Mars, Kadett-Korporalen C. F. Santesson den 17 Mars, samt Understyrmannen A. F. Petterssén den 9 Juni.

Till Under-Löjtnant vid Mekaniska Korpsen: Mekanikus E. W. Sasse den 15 Maj.

Till Lotsfördelnings-Chef vid Umeå fördelning af Norra Distriket; Under-Konstapel J. B. Roos den 15 Maj.

Till Expeditions-Chef vid Sjöförsvars-Departementet: Amt:s Kammar-Rådet och Ridd. S. W. Gynther den 19 Maj.

Till Magistrats Sekreterare i Karlskrona: Kammarskrifvaren E. Holmer den 15 Februari.

Till Bataljons-Läkare vid Flottans station i Karlskrona: Stads-Läkaren Dokt. C. J. Björlingson den 9 Juni.

b) Förordnade:

Till Chef och föredragande Stats-Råd för Sjöförsvars-Departementet: Vice-Amiralen, Stats-Rådet, Ridd. och Kommendören af K. M. O. Hr Frih. J. Lagerbjelke den 16 Maj.

Till Chef för 1:a Skepps-Gosse Komp. härstädes under Tit. Wirgins frånvaro: Kaptenen S. v. Schmiterlöw, enl. General Order den 23 Maj.

Till Kompani-Officer vid Kongl. Krigs-Akademien: Sekond-Löjnant C. C. Warberg.

Till att bestrida Amt:s Kammar-Råds-Embetet i Förv. af Sjöärenderna: Assessorn i Svea Hofrätt C. Sutthof den 8 Februari.

Till Öfver-Kommissarie under Kammar-Rådet Gynthers frånvaro: Sjömilitie-Kommissarien J. Hubendick, enl. General Order den 8 April.

Till Sjömilitie-Kommissarie under Tit. Hubendicks frånvaro: Kammarförvanten O. W. Cimmerdahl enl. General Order den 8 April.

c) Afsked:

Premier-Löjtnant J. M. Lindström med pension d. 8 Febr.

Amt:s Kam.-Rådet Ridd. E. Elers med pension d. 8 Febr.

d) Döde:

Öfverste-Löjtn. vid K. Fl. Expekt. st. Ridd. af K. S. O., J. Melander den 16 December 1839.

Kommend.-Kapt. vid K. Fl. Ridd. af K. S. O., C. E. de Frese den 30 December 1839.

Premier-Löjtn. N. L. Haverman den 27 Decem. 1839.

Lots-Löjtn. D. Gebhardt i Umeå den 2 Januari 1840.

Öfversten vid K. Fl. Exp. st. samt Ridd. af K. S. O. L. G. Silfversvärd den 11 Januari.

Kaptenen vid dito: A. E. v. Köhler den 7 April.

Vice Amiralen, Kommend. och Ridd. af åtskilliga ordnar: Gustaf af Klint den 30 April.

Prem.-Löjtn. vid K. Fl.: C. J. Rydberg den 26 Maj.

KARLSKRONA. Tryckt hos Georg Ameen & Komp., 1840.

KUNGL. FYSIOGRAFISKA SÄLLSKAPET